

Naročnina
za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENE

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:
Enostolna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglasil v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo: nevrnjeni pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Revolucija na Kitajskem.

Malo se je brigala Evropa pred svetovno vojno za daljni vzhod. »Deveta dežela« je tam daleč, dežela pravljič iz »Tisoč in ene noči«. To mirno tiho življenje vzhodnih narodov se kaže tudi v vsej njihovi mentaliteti, ki je nekako vase obrnjena, skladna, kontemplativna, vpokojevalna, dočim je zapadna nemirna, sama s seboj v neskladu in večno iščoča, skrajno kritična in razkrajajoča. Šele svetovna vojna je ta zid med vzhodom in zapadom porušila, spoznavati smo se začeli med seboj, vzhodni narodi so se začeli zanimati za »kulturo« Evrope in narobe. Prve sadove tega medsebojnega spoznanja lahko zapazimo danes v gibanju mladokitajcev, ki z idejami moderne Evrope hočejo prenoviti zapad v duhu materializma, brez pietete in religije, in ustvariti nekako boljševiško kitajsko državo. Na podlagi poročil v raznih misijonskih časopisih podajam v naslednjem skico tega gibanja v informacijo čitateljem, ki ravno zdaj berejo o

Kakor rečeno, preživlja Kitajska danes veliko miselno revolucijo, katere predigre so bile že razne revolucije in vstaje od l. 1900. naprej, zlasti pa oklic republike l. 1912. Preobrat srednjeveškega družabnega reda v visoko sodobno kulturo, ki se vrši že nekaj let, je dosegel svoj višek, obenem pa tudi konec v sedanjem gibanju mladokitajcev. Nekateri imenujejo to gibanje »renaissance«, pri čemer pa je treba pomniti, da pristaši tega gibanja, ne samo, da za klasicizem starih narodov, oziroma za staro konfucijevo kitajsko kulturo sploh ne marajo in jo odklanjajo, temveč hočejo pretrgati vobče vse zveze s preteklostjo. Edino preobrat v smislu evropskih in ameriškanskih idej more rešiti državo iz obupnega stanja. Človek se mora čuditi, ko vidi, kako danes razmišlja kitajski duh o vseh mogočih vprašanjih, ki gibljejo danes človeštvo, kako drzno obravnava najtežje probleme človeškega rodu. Prebujenju velikana bi lahko primerjali ta val novega mišljenja, ki kar čez noč hoče upostaviti v državi moderni družabni red. Bo li na teh razvalinah res nastal novi red, o tem bi bila danes sodbja pre zgodnja.

Kakor navadno, so tudi tukaj glavni propagatorji in zastopniki novih idej akademiki, izobraženci in srednješolska dijaštvo. Univerze, zlasti državna univerza v Pekingu, so žarišča novega gibanja. Med prosti narod gibanje še ni prodrlo. Državna oblast je kar nepričakovano vsilila narodu popolnoma nov, od starega zelo različen šolski sistem po ameriškem vzorcu. Med dijaštvom se je naselil materialistično boljševiški duh, ki so ga prinesli s seboj deloma novi profesorji inozemci, deloma akademiki, ki so študirali v inozemstvu, zlasti v Ameriki. Mladina je revolucionarna. Kljub vsemu temu pa se na univerzah res mnogo in pridno dela. Ti mladi hrepentijo po izobrazbi, po znanosti, po umetnosti, pri čemer jih vzpodbuja to, da se čutijo poklicane prenoviti Kitajsko v duhu napredne Evrope. Velika kritičnost je značilen znak novega gibanja. Vpliv zahodnih ekstremnih kritikistov (Comte, Spencer, Tolstoj, Ibsen, Rousseau, Karl Marks, Häckel itd.) se kaže pri profesorstvu in dijaštvu.

Tej neizprosni kritiki razuma se morajo umakniti vse najsvetejše posebnosti in naprave kitajske kulture, ker ne odgovarjajo novim idejam napredka. Oprostitev od vsakršnih zakonov, svoboda osebnosti, enakost obeh spolov, to so zahteve mladokitajcev, dočim je bila prej prva dolžnost kitajskega državljanja pokorščina državi, dolžnost žene, podložnost možu. Emancipacija žensstva zavzema posebno važno vlogo. Kitajska zgodovina pozna dosežke samo pokorne žene brez pravic, naravnost sužnje moža in sinov. To emancipacijo kitajskega žensstva je treba vsekakor pozdraviti, toda, kakor je že navada, so tudi tukaj zastopniki novega gibanja padli v nasproten ekstrem. Poleg drugih upravičenih pravic zahtevajo za kitajsko ženo popolno spolsko svobodo, koedukacijo, prosto izbiranje zakoncev in seveda tudi prosto ločitev. Poleg tega so politične in socialne zahteve: ženski naj bo kakor moškemu dostopen vsak poklic, ženska se bavi s politiko in znanostjo, goji šport itd.

1 Primerjaj: Die katholischen Missionen, 1923/24, št. 11, 12: »Die neue Flut in China«, nevarnih nemirih in bojih v Kitaju.

O vsem tem pred 25 leti ni bilo ne duha ne sluha. Seveda postajajo tako stare družinske razmere vedno bolj napete. Ločitve zakona so na dnevnem redu, otroci ločenih zakonov pripadajo državi. Kam to vodi?

Od družine k družbi, k državi! Mladokitajci prav pridno študirajo razne evropske socialne organizacije in naprave. Sad tega je socialistična delavska stranka. Delavske stavke so pogoste in uspešne. Enakost, svoboda, bratstvo, to je bojni klic mlade generacije, ki se zavzema za bratstvo narodov, napoveduje boj militarizmu in kapitalizmu in simpatizira s komunizmom, posebno z ruskim boljševizmom. Pridno gojijo mednarodni svetovni jezik esperanto. Narod napeljuje upanje v boljšo bodočnost.

Neizprosna kritika novega gibanja ne priznava tudi religiji. Stare poganske religije smatrajo za izživele, ker ne odgovarjajo mišljenju demokratičnega 20. stoletja. Proč s konfucionistično etikoj! Za katero religijo se bodo odločili, je še danes težko trditi. Nekateri zastopajo stališče, da je treba po vzoru krščanstva staro tradicionalno religijo primerno modernizirati, kakor so to storili Indijci, drugi se pa navdušujejo za neko mešano religijo, sestavljeno ali iz treh kitajskih religij ali pa iz šestih svetovnih religij. Na drugi strani pa pridobiva tudi ameriški protestantizem vedno več pristašev. Vsekakor pa, povprečno vzeto, novo gibanje krščanstvu ni naklonjeno, ker smatrajo krščanstvo za »religijo militarizma, kapitalizma in imperializma«. Socialistična stranka se je izrekla dosledno proti krščanstvu, katerega smatra za produkt »temnega srednjega veka«. Tudi popoln ateizem ima dosti pristašev, kateri podpirajo svoj nazor z mnenjem, da je vsaka religija sovražna napredku. Mogoče se bo iz teh verskih homatij razvila posebna nacionalna kitajska cerkev po vzoru krščanstva. Vsekakor je naloga katoliškega krščanstva, da val novega gibanja obrne v pravo smer.

Zaenkrat vse kaže, da bo šel razvoj Kitajske naprej po poti, ki jo hodi boljševiška Rusija, ako se ne pojavi proti idejni boljševizaciji Kitaja tak odpor kakor se je v Indiji, kjer je boljševiški ateizem med vernim gaudizmom takorekoč kar skopnel. Toda Kitajec je od narave zelo materialist in od nekdaj močno pod ruskim vplivom. V tem pa imamo nov dokaz, kam vodi evropsko-ameriška kultura, brez blagodejno vplivajočega krščanstva. Kitajska nas jasno uči, da bo probujajoče se vzhodne narode rešila samo krščanska kultura pred propadom, oziroma, da jih le krščanstvo more preporoditi, da se osvobodijo, kakor je to njihova sveta naravna pravica.

Zaenkrat seveda so najbolj važne politične posledice tega gibanja, ki se že kažejo. Mladokitajska inteligenca zbujajo splošno silo naroda, da bi se osvobodil od velekapitala Evrope in Amerike, ustavil imperializem tujih velesil ob vratih Kitaja in njihov vpliv s kitajskih tal popolnoma izpodrinil. Da li bo to mogoče, bo pokazala bližnja prihodnost; na vsak način bo vse to združeno z velikimi pretreslji, ki bi prej ali slej znali razburkati ves svet.

Reakcionarni zakon o kmetijskih kreditih sprejet.

Belgrad, 10. junija. (Izv.) Zakon o kmetijskih kreditih je bil sprejet v podrobni debati in stopi v veljavo. Za njega so glasovali radikalni in samostojni demokratje, med njimi dr. Zerjav in dr. Pivko. Zakon je izrazil po svoji protiprečanski tendenci. Njegove glavne hibe in slabe strani smo že ponovno zabeležili in podčrtali ob priliki, ko se je o njem razpravljalo v odseku in narodni skupščini. Najbolj so bile hibe razvidne v stvarnih in temeljnih govorih posl. dr. Kuloveca in Pušenjaka. Zakon je bil na današnji seji sprejet brez kakršnekoli izpremembe, kakor je prišel iz odbora. Za zakon je glasovalo 133 poslancev, proti pa 58. Po glasovanju je predsednik hotel sejo končati, radi česar je dr. Polić protestiral, da se naj preide na drugo točko dnevnega reda, to je, na razpravo o poročilu anketnega odbora glede neverificiranih mandatov. Proti temu predlogu je govoril dr. Subotić, s čimer se je večina strinjala. Nato je bila seja zaključena. Prihodnja seja bo v petek. Prva točka dnevnega reda je poročilo o verifikaciji man-

Razčiščenje položaja po dr. Koroščevem govoru.

Belgrad, 10. junija. (Izv.) Govor dr. Korošca je prinesel popolno jasnost v političen položaj, ki je ravno prejšnji teden postajal vedno bolj skrivnosten glede na to, da so se pogajanja o novem položaju raztezala samo na dve osebi, na Pašića in Pavla Radića. V tem oziru je imel govor dr. Korošca velik vpliv na to, da se je položaj razčistil tudi v Belgradu in da se danes ve, pri čem da smo in kam gremo. Jasno je, da namerava Pašić verifikacijo zavlačevati in odlašati. Kakor smo poučeni, je to Pašić sam zatrdil Pavlu Radiću na poslednjem sestanku, češ da mora o tem prej govoriti s kraljem. Kralj pa se še vedno ni vrnil in se ne ve, kdaj pride. Jasno je iz takih Pašićevih izjav napram Radiću, čemu hoče Pašić s kraljem govoriti. Še vedno hoče voditi zavlačevalno politiko. Namesto s starimi hoče priti z novimi zavlačevalnimi predlogi in zato hoče odobrenja od kralja. Zato se misli, da se verifikacija Radićevih mandatov ne bo izvršila pred 27. junijem, to je zadnji dan, ko se konča po zakonu določeni rok.

Vsled jasnih pogledov na sedanji položaj v govoru dr. Korošca, je prišlo danes dopoldne v ožjem odboru bloka narodnega sporaz-

uma in ljudske demokracije in popoldne v širšem odboru, do temeljitih razprav in razgovorov med strankami, ki se nahajajo v bloku. Kakor je razvidno iz komunikacije, ki ga priobčujemo na drugem mestu, je blok zavzel čvrsto in popolnoma jasno stališče. Misli se, da je uspeh teh razgovorov in razprav ta, da bo blok v najkrajšem času svoje vrste še tesneje sklenil in dobil svojo staro svobodo in borbenost, ki je v zadnjem času trpela radi neodločnosti posameznikov.

Kar se tiče zavlačevanja verifikacije, je treba poudariti dejstvo, da je kombinacija, ki jo razširjajo radikali, da se misli anketno poročilo vrniti verifikacijskemu odboru, v vrstah poslancev HSS izzvala veliko nejevoljo in povečala njihovo nestrpnost. Sumijo, da bo Pašić delo v odboru zavlekel z novimi preiskavami in da se bo verifikacija izvršila šele 27. t. m. Radi takega izigravanja je med poslanci HSS opozicionalni duh splošno narasel in gotovo je, da bo moralo vodstvo HSS brez dvoma računati s takim razpoloženjem poslancev in tudi samo pokazati svojo pravo barvo. Iz današnjega komunikacije je razvidno, kakšni so pogledi bloka na sedanji položaj in na bodočnost.

Komunike širšega odbora opozicionalnega bloka.

POPOLNO SOGLASJE CELOKUPNEGA BLOKA NARODNEGA SPORAZUMA.

Belgrad, 10. junija. (Izv.) Danes dopoldne so se sestali voditelji bloka narodn. sporazuma: Ljuba Davidović, dr. Anton Korošec, dr. Mehmed Spaho in Pavle Radić, ki se je vrnil iz Zagreba. Na tej seji so razpravljali o vseh aktualnih vprašanjih.

Belgrad, 10. junija. (Izv.) Danes popoldne od 4—7 se je vršila seja širšega odbora bloka narodnega sporazuma. Seji so prisostvovali v imenu Jugoslovanskega kluba dr. Korošec, dr. Kulovec in dr. Hohnjec, za HSS dr. Polić, dr. Lorković in Pavle Radić, za demokratski klub Ljuba Davidović, dr. Kumanudi in Voja Veljković, v imenu muslimanskega kluba dr. Spaho, dr. Hrasnica in dr. Kulenović. O seji je bil izdan sledeč komunike:

»Širši odbor bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije je na svoji današnji seji ugotovil, da stranke vladne večine v nasprotju s parlamentarnim redom obtožujejo

in zavlačujejo verifikacijo mandatov HSS, ki so pod anketno, dasiravno je anketni odbor, ki je bil izvoljen od narodne skupščine, že davno in popolnoma končal svoje delo in sklenil, da ni nobenega razloga, ki bi preprečeval, da se mandati ne bi verificirali. Širši odbor najodločnejše zahteva, da se v interesu narodnega predstavnštva verifikacija brez odloga izvrši.

Pri pretresanju današnjega političnega položaja je širši odbor ugotovil, da današnja vlada po celi državi nadaljuje režim brezakontitosti in nasilja, s katerim je pričela pri zadnjih volitvah in soglasno sklenil, da se uporabijo vsa pripravna sredstva, da se vrne v našo državo moč zakona in da se zagotovi državljanska svoboda.

Med vsemi strankami bloka se je ugotovilo popolno soglasje pri presojanju političnega položaja.

Afera pravosodnega ministra.

Belgrad, 10. junija. (Izv.) Obtoženi minister dr. Edo Lukinić je poslal predsedništvu narodne skupščine prošnjo za dopust radi »bolezni«. Ta njegova »bolezen« se tokači v parlamentarnih krogih drugače. Spravljajo jo v zvezo z obtožnico, ki je vložena proti njemu radi Thurn-Taxisove afele. Kot pravosodni minister je moral delati zadnje dni v odseku, ki razpravlja o raznih pravosodnih zakonih. Čim je bila proti njemu vložena obtožnica, je bilo jasno, da ne more prisostvovati tako delikatnemu delu, dokler se zadeva z obtožnico ne razjasni. To stališče je oviralo delo v odseku. Obtoženi minister dr. Lukinić se je moral vdati in odpotovati na dopust. O njegovi prošnji bo skupščina razpravljala v petek. V prošnji zahteva dopust z ozirom na § 9. in 10. zakona o ministrski odgovornosti. Zahteva, da se mu dovoli dopust za 60 dni. To je gotovo proti odločbam zakona, na katerega se ravno opira dr. Lukinić, ker ti dve točki zakona pravita, da mora obtoženi minister dati svoj odgovor 15 dni potem, ko je bila skupščini predložena obtožnica, da se pa lahko ta odlok podaljša samo za 10 dni. Potemtakem je njegova zahteva neutemeljena.

Debata o 1. členu ljudsko-šolskega zakonskega načrta.

Belgrad, 10. junija. (Izv.) Danes se je vršila seja odbora za zakon o ljudskih šolah. Zopet se je načelno razpravljalo o prvem oddelku. Govorili so vsi poslanci opozicije, največ seveda o prvem členu, ki je tako velike važnosti. Posl. Sušnik je dokazal, kako je moralna vzgoja brez verske podlage — kakor bi jo imela šola po predloženem načrtu — nemogoča, ker smo katoliški Slovenci po svoji veri dolžni vzgojevati svoje otroke v versko-naravnem duhu, kakor to zapoveduje katoli-

ška cerkev. Ker imamo dolžnosti, imamo tudi pravico govoriti pri ureditvi šol in pri nastavljanju učiteljev. Državi ne odrekamo pravice zahtevati izobrazbo, ki je potrebna za gospodarski in kulturni blagor državljanov in države. Država pa nima nobene pravice vti-kati se v versko-naravno vzgojo. Ona ima samo dolžnost podpirati Cerkev pri verskonravni vzgoji, kar ji more biti samo v veliko korist. Zakon zahteva versko strpljivost, ki pa je za učitelje naravnost nekaj nezmožnega, ker vsak učitelj mora pri pouku prej ali slej tudi stopiti pred dilemo, da zavzame svoje stališče napram tej ali oni veroizpovedi. Verska strpnost se mora uspešno gojiti samo v verskih šolah. Predlaga, da se prvi člen glasi tako-le: »Na loga osnovne šole je, da poučuje in vzgaja mladino v versko-naravnem in patriotskem duhu, da skrbi za razvoj njenih telesnih in duševnih moči ter polaga temelj, da se razvijajo v koristne člane človeške družbe, zveste sinove ljudstva in države.« O tem predlogu, ki so ga podpirali člani opozicije, se je vnela dolga in živahna debata, ki je trajala ves čas dolge seje. Seja je trajala od 5. do pol 9. ure. Po debati je bil prvi člen sprejet z malimi spremembami kakor se glasi vladin predlog. — Prihodnja seja bo v petek.

Invalidski zakon.

Belgrad, 10. junija. (Izv.) Danes se je nadaljevala v odboru razprava o invalidskem zakonu. Govorili so člani opozicije: dr. Lončar-ević (HSS), Franc Krenžar, dr. Behnen in Agatonović (David. dem.). Izjavljali so, da vladni načrt ne rešuje invalidskega vprašanja in da bi bilo bolje, da bi se ta načrt sploh vrnil. Zadnji trije so še posebno naglašali krivice, ko si se zgodile invalidom pri redukciji in kako bi bilo to mogoče popraviti. Posl. Fr. Krenžar je grajal dejstvo, da vladni načrt ne vsebuje nobene statistike in nobene moti-

vacije. Iz vladnega načrta bi sledilo, da vlada sploh ne ve, koliko je invalidov in kakšne vrste so. Če vlada tega ne pove in ne ve povdati, potem je nemogoče razpravljati, koliko in kaj naj se da invalidom. Graja okrnjene določbe glede zdravljenja invalidov, posebno jetičnikov. Vse to je vseboval načrt Davidovičeve vlade, ki je polagala med drugim važnost na invalidske zadruge. Vladni načrt jih ne pozna. Ostro je nastopil poslanec proti prisilnemu zaposlenju invalidov, kakor ga določa vladni načrt, kakor tudi proti temu, da pade glavno breme na občine in zasebnike, namesto da bi glavno breme prevzela država in skrbela za usposobljenost invalidov. Tudi »narodni fond«, kakor ga določa vladni načrt, moramo zavračati. V Behmenovem načrtu, iz katerega je ta beseda vzeta, je bil »narodni fond« res lastnina invalidov, torej pravi »narodni fond«, sedaj pa je fond ministra za socialno politiko. »Narodni fond« je beseda za stvar, ki je v tem načrtu ni. Izjavlja, da je v splošnem zato, da se vzame v razpravo dr. Behmenov, ne pa vladni načrt. — Prihodnja seja bo v petek.

Razprava o sodniškem zakonu.

Belgrad, 10. junija. (Izv.) Za dr. Lukiničevega zastopnika je bil prvotno določen Grisono, ki pa tako laskavega mesta očividno ni hotel sprejeti. Današnji seji odseka za zakon o sodnikih je prisostvoval dr. Žerjav kot dr. Lukiničev zastopnik. Odsek je končno določil besedilo členov 3—5. Prvotno besedilo ni bilo popolnoma jasno. Pri čl. 5. je hotel prof. Nestorović sprejeti v zakon celo matematično nalogo glede preračunavanja službenih let, če se kdo iz sodne ali druge stroke poteguje za sodniško mesto. Na predlog opozicije, katerega so podpirali tudi člani večine, je v tem členu ostalo samo principiarno besedilo. Nato so razpravljali o čl. 38., ki je bil pridržan. Dr. Polić in dr. Hodžar sta predlagala, da pravosodni minister ne sme imeti nobene ingerence na sestavo disciplinarnega sodišča in da se naj v načrtu briše tozadevno besedilo. Predlog pa je propadel, ker dr. Žerjav ni hotel na to pristati. Nato je odsek razpravljal o čl. 72—74, ki so bili tudi pridržani. Glede Slovenije je bil sprejet dr. Hodžarjev predlog, da se sodnikom, ki so pred vojno končali pravosodne študije in stopili v sodno službo, računa ta doba v periodično povišanje, odbijejo se jim samo tri leta, to je čas, v katerem bi bili lahko položili izpit, pa ga niso mogli radi vojske. Dr. Hodžarjeva predloga glede višjih sodnih svetnikov v Sloveniji in Dalmaciji in glede prevedbe sodnikov v pravosodnem ministertvu, ki so po načrtu v nevarnosti, da izgube na pravicah in dohodkih, sta bila po daljši debati odložena na prihodnjo sejo. V zakonu so samo rezervirana poglavja o plačah in dokladah, ker odsek še vedno ni dobil sklepa ministrskega sveta o zboljšanju po svojem časnem sklepu. — Prihodnja seja bo v petek.

USPEŠNA INTERVENCIJA V ZADEVI ŽELEZNIČARSKIH POKOJNIN.

Belgrad, 10. junija. (Izv.) Danes so v finančnem ministertvu intervenirali delegat upokojenih železničarjev v Sloveniji vlakovodja Bolha in poslanec Žebot. Pokojnine za april, maj in junij se za upokojene po novem zakonu še niso izplačale, ker so ostali akti v personalnem odseku finančnega ministertva. Danes so se ti akti podpisali in so se poslali delegaciji fin. ministertva v Ljubljani.

† PAVLE MARINKOVIČ.

Belgrad, 10. junija. (Izv.) Danes je umrl v Belgradu bivši minister, voditelj demokratskega Pavle Marinković, brat dr. Voja Marinkovića v starosti 58 let. Pokojni je bil visoko inteligenten in poseben strokovnjak v gospodarskih vprašanjih. Zanimivo je, da je

umrl na predvečer 22. obletnice, ko sta bila umorjena kralj Aleksander in kraljica Draga. Kakor znano, je bil Pavle Marinković minister v takojimenovanem ženskovanskem kabinetu, ki je izvedel poroko Aleksandra s kraljico Drago.

Borzne špekulacije.

Zagreb, 10. junija. (Izv.) Razni listi poročajo iz Belgrada, da je dobil naš finančni minister iz Budimpešte obvestilo o odkritju neke tajne tiskarne, ki je hotela ponarejati obveznice jugoslovanske vojne odškodnine. Ker cena tega vrednostnega papirja stalno raste, je verjetno, da spuščajo vesti o ponarejanju teh papirjev v svet ljudje, ki špekulirajo na padec tega vrednostnega papirja.

Dogodki v Maroku.

Pariz, 10. junija. (Izv.) Ministrski predsednik Painlevé je včeraj odpotoval v Maroko. V Fezu se sestane z maršalom Liautheyjem.

Pariz, 10. junija. (Izv.) »Humanité« poroča, da je policija doslej zaradi agitacije proti vojni v Maroku zaprla 55 komunistov. Od 4. do 7. junija so odpeljali štiri parnike z vojaštvom in municijo iz Marseille-a v Maroko. V Marseille je 50 vlakov pripeljalo vojni materijal.

Pariz, 11. junija. (Izv.) Na seji ministrskega sveta je Painlevé sporočil, da prouči položaj na licu mesta. Po svojem povratku v Pariz bo poročal v ministrskem svetu o stanju v Maroku.

Pariz, 10. junija. (Izv.) Iz Feza poročajo, da se pripravljajo Marokanci na odločilno bitko. Abd-el-krim se zaveda, da se bije boj na življenje in smrt. Za slučaj svoje zmage računa, da se mu bo posrečilo pridobiti ves muslimanski svet v Severni Afriki za boj proti Francozom in Špancem.

Pariz, 10. junija. (Izv.) Primo di Rivera je izrazil upanje, da se bo Francozom in Špancem kmalu posrečilo napraviti red v Maroku in razne tuje finančne špekulante iz dežele pregnati.

NOVA VLADA V BELGIJI.

Pariz, 10. junija. (Izv.) Novo belgijsko vlado je sestavil Pouillet (katolik). Ministrski podpredsednik in minister za zunanje zadeve je socialist Vandervelde, finančni minister Janssen, minister za kolonije Tibaut, minister za pravosodje Tschoffen, minister za prosveto Hymans, minister za notranje zadeve Laboule, minister za promet Anseele in minister za javna dela Waudens.

UPOR NA KITAJSKEM.

Moskva, 10. jun. (Izv.) Trocki je napisal članek o dogodkih na Kitajskem, v katerem energično zavrača trditve angleških listov, da podpira upornike vlada v Moskvi. Izjavlja se tudi proti mednarodni konferenci za ureditev kitajskega vprašanja in postavlja načelo: Kitaj — Kitajcem!

RUSKI LETALCI IN DOGODKI NA KITAJSKEM.

Moskva, 10. jun. (Izv.) Iz Moskve je odletelo 6 letal na daljni vzhod. Štiri letala so ruskega izvora. Letalci hočejo doseči Peking in ugotoviti najbližjo in najboljšo pot za let preko Urala in puščave Gobi. Po študijah nameravajo ustanoviti veliko rusko-kitajsko letalsko službo.

ARETACIJA PROF. SALVAMINIJA.

Rim, 10. jun. (Izv.) Minolo nedeljo so tu aretirali prof. Salvaminija, ki so ga včeraj odpravili sodišču v Firenzi. Osumljen je veleizdaje. Fašistovski »Popolo d'Italia« piše tem povodom, da sta prof. Salvamini in sen. Alber-

tini med glavnimi krivci, da je Italija izgubila Dalmacijo, ker sta naglašala, da je v Dalmaciji prebivalstvo po ogromni večini hrvatsko.

MATTEOTTIJEVA VDOVA V MILANU.

Milano, 9. jun. (Izv.) Sinoči je dospela semkaj s svojimi otroci vdova pok. poslanca Matteottija in se nastanila pri sorodnikih. Na kolodvoru je bila pomnožena varnostna straža. Oblasti so ukrenile dalekosežne odredbe, da preprečijo kakršnekoli demonstracije. Milanska fašistovska legija je mobilizirana.

Načrt novega šolskega zakona v upravno-pravnem oziru.

Ako pregleduješ načrt novega šolskega zakona v upravno-pravnem oziru, te takoj zbudijo, četudi z zakoni nisi imel nikoli opraviti, tista povrnost in nelogičnost pri postavljanju načel uprave in instancne kompetence, ki tako odlikuje naše zakone, vobče nerešena vprašanja, ki pravzaprav tvorijo bistvo šolske uprave, da se moraš čuditi ali naivnosti vseh onih, ki so zakon sestavljali, ali zlohotnosti, s katero se hoče vznemirjati naše šolstvo.

Izkušali bomo samo pokazati, kako navidez moderen, v bistvu pa za naše razmere reakcionaren gospodarsko naravnost poguben, v pravnem oziru nesiguren je ta novi načrt. Nekaj določb pa je takih, da se morajo pravniku naravnost ježiti lasje, ko jih bere, ako pomisli na neverjetne posledice, ki jih bodo rodile.

Verska strpnost.

Člen prvi govori o verski strpnosti, ki jo mora gojiti osnovna šola. Kaj je verska strpnost, danes nihče ne ve, in zato bo moral g. minister ta pojem opredeliti po čl. 193, ki mu daje pooblastilo, da avtentično razlaga zakon v vseh vprašanjih, ki jih zakon ni imel pred oči. Če bo obrazložil, da ne sme nobenega drugoverca sovražiti, mu pomagati, ga ljubiti, potem bo stvar v redu, če pa bo dejal, da so vse vere enakovredne in da se mora to učiti v osnovni šoli, potem ne bodo zadovoljni ne katoličani, ne pravoslavni, ne muslimani in ne protestanti. Če bo dosleden, bo moral prepovedati turškim otrokom fesiče, njihov pozdrav, našim običajno križanje na čelu, ustnahn in prsih itd., vse znake, ki kažejo na neko vero. Že v osnovni šoli bo sprožil ostre boje in bo osnovna šola gojila versko sovraštvo. Ker bodo veroučitelji pač morali izpodbijati to njegovo naziranje, bo vse verske strpnosti konec, pač pa se bodo začele težke komplikacije glede verouka. Da do tega ne pride, da se nekoč ne znajde minister, ki bi proglasil tako dogmo o enakovrednosti ver, ki jo je zastopal že Leesing, zato zakon ne daje garancij, temveč pooblastilo, da se lahko to izvrši. Dosledno bi bilo, da bi zakon sploh prepovedal verouk.

Pooblastilo čl. 193.

Ker smo že pri pooblastilu čl. 193 in imamo zakonski načrt, ki ima toliko nerešenih vprašanj, moramo poudariti, da daje zadnji instanci možnost, da vse avtentično interpretira, kar se tiče osnovne šole in ni izrečno določeno po zakonu ali vsaj zapopadeno v njem. Komodnejše bi bilo napraviti samo en člen in v tem členu pooblastiti g. ministra, da rešuje vprašanja osnovne šole po svoje. Takega »modernega« zakona bi nobena država ne poznala in v parlamentu ne bi bilo potreba zagovarjati načrta kakor je predložen!

Šolska občina.

Načrt uveljavlja golo teritorialno načelo in pravi, da je šolska občina kraj, ki ima eno ali več šol ali več zaselij iste politične občine, ki imajo eno in isto šo-

lo. Po tem načelu, ki je jasno razvidno iz prehodnih določil, se potemtakem šolske občine ne morejo tvoriti iz več občin, tudi ne iz krajev različnih občin. To bi še ne bilo tako napak, če bi ne bilo določila, da se mora šola otvoriti v vsakem kraju, ki ima nad 30 šolobveznih otrok, da pa mora oblastna prosvetna oblast otroke, ako bi jih bilo v nekaterih šolah v zadnjih štirih letih — zakon določa oddelke, to so skupine, ki jih poučuje en učitelj, in po številu otrok ima ena učna oseba v enem oddelku več letnikov, t. j. razredov — premalo, zbrati te otroke skupaj na eni sosednjih šol. Tudi to še ne bo hudo, če bo ta šola v isti politični občini. Kaj pa nastane tam, kjer ima majhne občine? Najprej šola pri vsakem zelniku, kjer je 30 otrok, potem v eni politični občini osemrazrednico, kjer se bodo zbirali otroci vseh onih šol, kjer jih je za posebno šolo premalo. Otroci za obisk na nedomači šoli po zakonu nič ne plačajo. Za svojo šolo mora skrbeti politična občina. Za ta primer, ki bo za Slovenijo pravilo, pa zakon ne določa niti, kako in ali bodo sploh prispevale sosednje politične občine ali pa bo morala — kar se da iz načrta sklepati — sama politična občina, v kateri se šola nahaja, nositi vse ogromne stroške, ki jih zakon določa za eno samo šolo. Vsaka taka občina bo z vsemi silami odklanjala osemrazrednico ter jo bo tiščala drugi. Čudno je, zakaj je zakon tako radodaren s slabimi nižje organiziranimi šolami, kajti malo bo šol z več oddelki (če govorimo še v sedanjih pojmihih z več razredi). Sedanja osemrazrednica — strah vsakega učitelja in gospodarja — bo pela tudi v bodoče svojo še žalostnejšo pesem. In ena sama politična občina bo imela lahko vrsto takih šol, kjer bo en sam učitelj. Da bo pri tem trpel pouk, to trde tudi pedagogi, toda da bo uprava takih šol vsaj za 25 odstotkov dražja, to se pokaže s čisto priprostim računom o vzdrževalnih stroških po načrtu novega zakona. Iz zgoraj citiranega besedila je razvidno dalje, da se pri ustanovitvi šole ne ozira ne na razdaljo do sosednje šole ne na povprečno število otrok v zadnjih letih, kar bi pač bilo umestno pri velikih bremenih, ki jih načrt določa. Moderna namera preskrbeti povsod šole, se bo zaradi prevelike in neumne gorečnosti spremenila v gospodarsko prokletstvo naroda. Kako se bo pri tem izživljal čl. 193! (Dalje.)

Beležke.

Nihče ne sme »dirati«! »Jutro« je opremilo svoje poročilo o vsebini angleško-francoskega sporazuma z več podnaslovi. En tak podnaslov se glasi: »V mirovne pogodbe ne sme nihče dirati.« »Jutro« bi bili vsi poštene in zavedni Slovenci zelo hvaležni, če bi nehali »dirati« v slovenščino i kad bi prestalo pacovati slovenački jezik sa svojom jugoslavenštinom. Zašto ne šrajbuje čisto srbski sa cirilicom?

V graški »Tagesspost« bomo brali prihodnji teden sledečo notico z naslovom »Ein Sieg deutscher Kultur in Slowenien«: »Ein führendes slow. in Laibach erscheinendes Organ veröffentlichte Mittwoch den 10. d. M. eine Kartenskizze zu den Ereignissen in Marokko mit deutschen Ortsbezeichnungen und mit erklärenden Anmerkungen in deutscher Sprache. Diese Tatsache illustriert wohl zur Genüge die Rückständigkeit und Hilflosigkeit der slowenischen graphischen Industrie. Die deutsche Skizze ist vorzüglich und macht der deutschen Industrie alle Ehre. Heil!«

Točno! Slovensko napredno časopisje poroča iz Belgrada, da »Narodni blok« ne bo razpadel, ampak se bo z novimi elementi še okrepil. To je točno. Narodni blok bo tem krepkejši, čim prej se iznebi Pribičevića in Žerjava. Še tako slabi »novi elementi« bodo boljši kot ta dva.

Dr. Jehart:

Z avtomobilom skozi arabsko puščavo.

(Dalje.)

S podvojeno naglico je zdrknil avto v temno daljavo. Pokrajina, ki se je pojavljala v razsvetljenem stožcu, se je izpremenila. Skale so se prikazale na levi, pot je padala, vozili smo se ob bregu globokega wadija strmo navzdol. V daljavi sem zagledal luč. Ali nas čakajo roparski beduini? Kmalu sem se pomiril. Privozili smo bliže in v stožcu se je pojavil naš tovorni avto. Šofer je stal ob njem in ga napajal z bencinom.

Obstali smo in zlezal sem z voza, da si malo poravnam kolena, otrpla od sključenega sedenja po štiriurni vožnji.

Zvezde so dajale dovolj svetlobe, da sem se mogel nekoliko porazgledati. Wadi je bil širok, z visokimi bregovi, skromna bodičasta trava je zelenela na dnu, nešteti prazni bencinčanki (»kante« jim pravimo pri nas) so ležali okrog in vmes razbiti zaboji z znanim napisom »Standard Oil Company«. Značilen pojav! Svoječas so od solca obeljene kamelje kosti zaznamovale pot karavanam po puščavi, dandanes pa — prazni tanki in zaboji in — kakor sem pozneje videl — ogródja polomljenih avtomobilov!

Ko so se nenasitni motorji napili bencina, smo spet posedli in neumorno brzenje po puščavi se je iznova začelo. Zapustili smo wadi in drčali spet po ravnini.

Ob dveh je menda bilo, ko sem zapazil ogenj na obzorju. Kak ogenj bi to utegnil biti? Ali smo že blizu petrolejskih vrelcev Hita?

Mojeja čudenja je bilo konec, ko se je za menoj nekdo oglašil: »Sre, the movu is rising!« — Pa res! Da, to je bil srpasti mlaj, ki je tamle ves krvav lezel iz zemlje! Pri nas prisije mesec izza gore, tu, v tej brezkonni ravnini, pa prilze prav pred teboj iz zemlje.

Odslej nisem več dremal. Če je že mesec tako čudno vzhajal, kak bo šele solnčni vzhod v puščavi!

Napeto sem zrl na vzhod. Malo pred tremi je bilo. Ne vem odkod je prišla, pa je bila tam na obzorju — sivkasta svetloba za pedenj visoka in nekaj metrov dolga. Polagoma se je prelila v belkasto luč. Kakor nalašč je plavala v tej luči podolgaasta meglica par metrov nad obzorjem. In ta je prva dobila lahno rožnat rob. Čez nekaj časa se je vse obzorje nadelo prekrasno rožnato barvo. Više in više je lezla. Pred njo je šla belkasta luč in pred to je bilo nebo svetlomodro, više gori temnomodro, na zapadu pa je ležala noč. Pol neba dan, pol neba noč. »In Boge je ločil luč od teme —.«

Ziveje in živeje je žarela rožnata svetloba. To ni bila več luč — plamen je bil, ves vzhod je oblij bil plamtel je, da mi je oči jemalo. In sedaj je šinil iz zemlje žarek pod nebo, še drugi, še tretji, vsi so izhajali iz ene točke, kjer sta se topila nebo in zemlja v rdečem plamenu. In zato je prišel ogenj iz zemlje, vztrepetalo je po puščavi in ogromna solnčna obla je veličastno in počasi lezla na nebo. Dan se je naredil.

Krog nas je ležala brezkončna, neizmerna planjava posuta z drobnim kamenjem. Niti ene vzvišene točke na vsem obzorju. Ali bomo sploh kedaj privozili do roba te neskončne plošče?

Še nečemu sem se čudil. Moja ura je kazala polštirih in danes je bil 18. april. Saj vendar aprila solnce ne vzhaja ob polštirih! Morebiti vedo bistroumni braveri odgovor za to uganko. Zame jo je rešil šofer v Bagdadu.

Ob štirih smo se ustavili v plitvem wadiju Hauran. Šoferji so nam postregli z vročo črno kavo iz ogromnih termos steklenic, nalašč narejenih za družbo. Jaz sem še priložil zase kos čokolade in požirek konjaka. Prav nič nisem bil truden, čeprav nisem spal toliko da bi bilo vredno reči.

Spet smo sedli in spet smo se vozili naprej po vedno enaki, brezmejni planjavi. Polagoma pa sem opazil, da planota pada proti vzhodu. Povsem razumljivo! Bagdad leži 40 m nad morjem, Damask pa 700 m. Zato so tudi semitski narodi imenovali zapadno puščavo »Aram« — visoko gorsko planoto.

Krog osme ure sem zapazil na obzorju temno črto. Prišli smo bliže in črta se je izpremenila v palmov gozdlič. Čez četrto ure smo bili v vasi Kubrita.

Pripravili so nam na postaji izboren brekfast — angleški zajutrek: pečena jajca, opečeno slanino, maslo, marmelado, svinjetino, čaj z mlekom in sadje. Skoraj preveč za poštenega Slovence! Pa pojedel sem vse, kar so predme položili.

Po zajutku sem fotografiral han in s

strehe hana oazo. Da smo se vsi tudi pošteno umili in se okrtali, to se razume. Družba ima na svojih postajah vse pripravljeno, kar more zahtevati udoben kulturni človek.

Ob pol 9 smo odropotali iz vasi. Spet nepregledna puščava. Kubrita je le neznatna oaza. Vozili smo se izprva proti jugu, nato trdo proti vzhodu. Zemljevid mi je pravil, da Eufrat ni več daleč.

Vroče je prihajalo, solnce je žarelo. Napol sem dremal, morebiti vsled obilnega zajutka, morebiti vsled utrujenosti. In tedaj sem prvičkrat v življenju videl najlepše, kar nudi puščava.

S polzaprtimi očmi sem žmirlil ven na brezkončni rob, kjer je nebo slonelo na puščavi. Sanjal sem o Eufratu, o Babilonu, o vsem mogočem.

Kar zagledam na obzorju prelepo sinjmodro jezero, osvežujoče je valovala hladna voda, palme so si namakale koreninice na bregovih, sredi jezera pa je ležal mičen otok z gradičem in palmovim gozdom. In više gori proti severu, da — tam je ležalo drugo jezero, strme skale so ga obdajale in palme so se klanjale njegovim valovom —.

Na vso moč sem si mel oči, vščipnil sem se v lice — saj menda ne sanjam?! Ne! Hvala Bogu, sem si mislil, puščave je konec, ob Eufratu smo!

Moje veselje je odurno uničil prof. Perry. »Mirage« —! Le to je rekel. In razumel sem. Fata morgana —! Še par trenutkov in spet je ležala mrtva puščava pred menoj.

(Dalje.)

Dnevne novice.

ZA SVOBODO TISKA.

Važna razzsodba ljubljanskega sodišča
o §§ 103. in 104.

V parlamentarnih in demokratičnih državah velja pravilo, da izvršuje vlada svoje poale v soglasju z voljo suverena ljudstva. Vlada ni gospodar nad ljudstvom, ampak je samo izvrševalni organ suverene ljudske volje. Dosledno temu demokratičnemu naziranju ima ne le parlamentarna opozicija pravico vlado in njeno delovanje kontrolirati, ampak tudi celokupno ljudstvo ima pravico javno povedati svoje mnenje o delovanju vlade, t. j. vlado kritizirati. Posledica tehniškega napredka moderne dobe pa je, da ljudstvo kritizira delovanje vlade in njenih organov v časopisju, ki pa mora biti prosto in svobodno, kakor je svobodno tudi suvereno ljudstvo, da more vladno delovanje kritizirati popolnoma neodvisno od želja posameznih vlad.

Naši laži-demokratski mogotci pa teh zahtev moderne demokracije ne poznajo. Če jih pa poznajo, je njihovo ravnanje s časopisjem še ogabnejše, kajti potem moramo reči, da namenoma in nalašč gazijo in teptajo najprimitivnejše pravice suverena ljudstva s tem, da hočejo svobodnemu časopisju in z njim vred tudi ljudstvu nataktni nagobčnik, ki naj onemogoči vsako javno kritiko vladnega delovanja.

Proti »Slovincu« in »Domoljubu« je bila vložena cela vrsta tožb po znanih §§ 103 in 104. Ti paragrafi so srbski paragrafi, katerih veljavnost je bila proširjena tudi na prečanske kraje. Ti paragrafi ostro kaznujejo vsako žalitev uradnih oseb in onemogočajo po tolmačenju naših demokratov sploh vsako kritiko vlade in delovanja njenih organov.

Teh dveh paragrafov so se naši demokrate oklenili, da onemogočijo vsako opozicijsko javno kritiko in da opozicijsko časopisje, če mogoče, naravnost uničijo.

Na podlagi teh paragrafov so vložili proti »Slovincu« in »Domoljubu« okoli 30 tožb. Pod paragraf so postavili našo kritiko o krivičnem premeščanju učitelstva, kritiko o premeščanju uradništva iz političnih ozirov, kritiko zlorab in nasilja v zadnjem volivnem boju, kritiko javnega delovanja raznih naših demokratskih veličin itd. Vse v pričakovanju in trdni veri, da bodo s svojimi tožbami opozicijo enkrat za vselej onemogočili.

Včeraj dopoldne se je vršila pred ljubljanskim okrajnim sodiščem razprava o tožbah proti »Slovincu« in »Domoljubu«. Oba odgovorna urednika je zastopal odvetnik dr. Janko Brejca, čegar sijajen zagovor je imel za posledico oprostilo razzsodbo.

Zaradi principijelne važnosti zadeve naj na kratko ponovimo izvajanje dr. Brejca.

Dr. Brejca je ugotovil, da sta §§ 103 in 104 res proširjena na tako zvano prečansko ozemlje v cilju izenačenja zakonov, tako da veljata oba paragrafa za vso državo. Oba paragrafa pa ščitita javne funkcionarje in njihovo delovanje le pred kritiko privatnih oseb, ne pa tudi pred kritiko glasil javnega mnenja, t. j. pred kritiko časopisja. To sledi jasno iz določb srbskega tiskovnega zakona, ki izrečno pravi, da §§ 103 in 104 srbskega kazenskega zakona za časopisje ne veljata! Res je sicer, da srbski tiskovni zakon na naše kraje še ni proširjen. Toda §§ 103 in 104 gotovo nista bila proširjena na naše kraje z namenom, da bi mi uživali manj pravice kot Srbi, ampak zato, da se zakonodaja izenači. Če naj se pa zakoni izenačijo, ne morejo veljati pri nas samo slabe strani kakoga zakona, ampak tudi dobre, in zato je logično, da veljajo tudi pri nas iste izjeme od omenjenih paragrafov kakor v Srbiji, t. j. da časopisje določbam paragrafov 103 in 104 ni podvrženo.

Tej jasni, logični in prepričevalni argumentaciji dr. Brejca se je pridružil tudi sodnik, ki je obtožena odgovorna urednika oprostil.

Za slučaj, da se sodnik ne bi bil pridružil mnenju g. zagovornika dr. Brejca, je bil dr. Brejca pripravljen nastopiti v vseh slučajih dokaz resnice v okrepitev svoje trditve, da je bila naša kritika javnega delovanja demokratskih veličin popolnoma utemeljena in nikdar lažniva. Pred sodišče bi bila prišla dolga vrsta učiteljev in učiteljic, ki bi bili vsi potrdili, da so bili premeščeni protizakonito. Neštete slučaje volivnega nasilja in korupcije pa bi bila preiskovala vsa sodišča po vsej državi in vršila bi se bil sodnim potom cela anketa o volitvah, kakor jo je predlagala opozicija in katere se sedanja vlada tako zelo boji.

V interesu vse slovenske politične javnosti in zlasti slovenskega časopisja bi bilo želeli, da se razzsodba ljubljanskega okrajnega sodišča povsod najživahneje komentira.

»Narodna ženska zveza« (Narodni ženski savez) se hoče obrniti na narodno skupščino s prošnjo, da se dedno pravo moških in ženskih potomcev v zakonu Jugoslavije docela izenači. To je, kakor smo že v včerajšnjem posebnem članku poročali, v zvezi z namero vlade, da razširi § 398 srbskega državlanskega zakona tudi na prečanske dežele, po katerem bi žena ne smela nikoli podedovati in bi tako nikdar ne postala samostojna gospodarica. — Uprava N. Z. Z. poziva zato vse ženske organizacije, ženske šole, zavode in sploh vse žene ter matere,

katerim je prav tako na arcu sreča hčere kakor sreča sina, da se nemudoma lotijo zbiranja podpisov za to pravično stvar! Lastnoročni podpisi, čedni in čitljivi na navadnih čistih polah, naj se vpošlejo najkasneje do 25. t. m. na naslov uprave Narodne ženske zveze, slovenski del, Ljubljana, Rimska cesta 20. Uprava N. Z. Z. priloži vse te podpise svoji prošnji na narodno skupščino. — Kakor svoj čas za deklaracijo, tako naj gre sedaj vse zavodno ženstvo v boj za svoje pravice! — Ne dvomimo, da bodo slovenske krščanske ženske organizacije prednjačile v skupni borbi slovenskih žen za njihove pravice!

Dr. Ivan Švegel v Ameriki. Chicaska »Edinost — Amer. Slovenec« poroča o prihodu dr. Ivana Šveglja v Ameriko. Dr. Švegel potuje po nalogu jugoslovanske vlade, da vodi dogovore s Canadian Pacific Railroad Co. glede prevažanja jugoslovanskih izseljencev v Kanado. Dr. Švegel bo obenem proučil razmere jugoslovanskih naseljenecv v Združenih državah in bo v to svrhu obiskal vse večje njihove naselbine.

Cenjene naročnike, ki jim je koncem maja potekla naročnina opozarjamo, naj isto pravočasno obnove, da jim ne bo treba pošiljanja lista prekinitil. Kdor nima položnice, naj jo zahteva potom dopisnice od uprave Slovenca.

Oglase za »Družinsko Pratiško« sprejema založništvo samo še do 20. t. m. Cenjene inserente opozarjamo, da pravočasno naroče oglase, ker se na poznejše želje ne bo moglo več ozirati!

P. n. županstva naproša založništvo »Družinske Pratiške«, naj morebitne spremembe in pomanjkljivosti datumov v seznamu sejmov v interesu občine in občinstva, v kolikor tega še niso storiili naznanijo, da se popravijo. — Zadnji čas do 20. t. m.!

Domžale postanejo 9. avgusta trg. Kralj Aleksander je že podpisal tozadevno dovoljenje. Zato se bo proglasitev vasi Zgornje in Spodnje Domžale, Stob in Študa v trg Domžale izvršila na slovesen način. V ta namen je pozvalo županstvo občane h skupnemu posvetovanju, da določijo, kako hočejo praznovati ta dan. Domžalci so pokazali veliko zanimanja. Kaže, da bo proslava prvovrstna, ker bodo sodelovali vsi občani.

Škandal vseh škandalov lahko imenujemo počenjanje glede katehetskih nagrad za verouk. Šolsko leto gre že h koncu in še sedaj od nobene strani nič! Koliko časa bomo še prenašali te vnebovpijoče krivice? Slovenija je plačala v februarju t. l. neposrednih davkov 12 milijonov dinarjev več kot je doletela proračun. Prosimo gospode poslance v Belgradu, da se za to nujno stvar zavzamejo na mero dajnem mestu. — Katehet.

Slovesnost odkritja spomenika padlim vojakom v Lomu se je v nedeljo, 7. junija izvršila nad vse lepo in prisrčno. Že deklaracije same, ki so bile v začetku sporeda, zlasti Gregorčičeva »Po bitvi« in Bonačeva »Soči« (A ti na to si pozabila), ki jo je z občutkom deklariral g. Ham, uradnik pri g. baronu Bornu, me segle vsem globoko v srce. Ko pa je po odkritju in blagoslovu plošče stopil na oder bivši vojni kurat g. Franc Bonač in začel govoriti in opisovati grozno trpljenje, boje, bridkosti, smrt padlih junakov in navejal vmes ganljive zglede iz lastne izkušnje v svetovni vojni, tedaj so bili presunjeni vsi. Kamor si pogledal, povsod solzno oko... Med slovesnostjo je sviral godba; lomski pevski zbor je zapel tri žalostinke. Ko se je nazadnje g. župnik iskreno zahvalil vsem, ki so kakorkoli pomagali in sodelovali pri lepi slovesnosti, se je jel spoved med sviranjem godbe pomikati h križu na pokopališču, kjer so se opravile molitve za ranjke padle junake. — Slovesnosti se je udeležilo poleg domačih faranov, Orlov, Orličev, ognjegascv v kroljih obeh Marijinih družb in obč. odbora tudi še veliko Tržičanov. Zlasti je bila v obilnem številu zastopana požarna bramba tržiška. Zastopnika je poslal tudi gosp. baron Born. — Spomenik je izdelan izredno lepo in okusno. G. Bonač ga prištevaja najlepšim; le po velikosti ga nekateri prekašajo. Posebno ugaja to, da je pod ploščama, ki sta vzdigni v cerkveni zid, lep, z železno žico ograjen, ves s cveticami okrašen grob. Cena spomeniku, ki ga je izdelal Vedenik v Ljubljani je 4760 Din. Protektorat V. Ljubljanskega velesejaja.

Poročali smo že, da je prevzel kralj protektorat nad letošnjim velesejmom v Ljubljani. Kakor čujemo, si kralj najbrže tudi osebno ogleda prireditve. To je razstavljalcem velika vzpodbuda k čim lepši in popolnejši razstavi izdelkov. — Naloga velesejske uprave pa je, da pravočasno zasigura in odkaže prijavljenim trdkam prostore, kar pa je samo mogoče, če se vsi, ki mislijo razstaviti, čim popreje odzovejo. — Veliko je namreč razstavilalcev, ki prijavijo zadnji hip, oteže s tem delo upravi in škodujejo drugim trdkam. — Vsled tega je potrebno, da se dopolnje nemudoma izpolnjene prijave formularje. Zadnji rok za prijavo je 1. julij t. l.

Za socialno politiko. Glasilo Zveze hrvatskih dobrodelnih društev »Narodna Zaštita«, ki jo urejuje vseučiliški profesor dr. Josip Šilović, objavlja članek proti nameravanemu ukinjenju ministrstva za socialno politiko. V naši državi imamo nad 100.000 sirot, ki nimajo nikogar svojega, ki bi se zanje brigal. Razen tega imamo velike trume invalidov, starih ali drugače onemoglih ljudi; nereda je pri nas

vprašanje brezposelnosti, alkoholizma, nikočina, prostitucije. Vse to so tisočere globoke socialne rane, ki jih mora nekdo negovati in ločiti, ako nečemo, da se še bolj ne razširijo in nam ne uničijo vseh zdravih sil. V to je pa ravno poklicano ministrstvo za socialno politiko. Res je, da se morda pri nas socialna politika ne vodi tako kakor bi se morala; treba bi bilo smotnejšega ustroja celega poslovanja, zbrati bi bilo treba v tem delokrogu ljudi znanja, volje in srca. Potem bi se dali doseči mnogo lepši uspehi nego so bili dosedanji. Na vsak način je posebno ministrstvo za socialno politiko nujno potrebno in kdor je resničen prijatelj naroda in domovine, se mora pridružiti tistim, ki so proti ukinjenju tega ministrstva.

Na državni gimnaziji v Kranju bodo sprejemni izpiti za 1. razred v petek, dne 26. junija t. l. ob 8. K izpitu se je prijaviti osebno dne 25. junija med 9. in 11. uro ali pa doposlati prijavo do tega dne po pošti. Prijavi je priložiti zadnje šolsko izpričevalo in krstni list.

Brezprimerno šikaniranje. Koncem preteklega leta smo bili trafikantje po finančnih organih obveščeni, da moramo imeti lokale odprte od 7—20. ure pozimi odnosno od 6 do 21. ure poleti. Dasi je naredba izšla v »Uradnem listu« šele 14 dni kasneje, se je takoj po obvestilu brezobzirno pazilo na izvrševanje povelja, ki je pa obenem še v protislovju z zakonom, kateri določa, da morajo biti odprte trafike dnevno le 10, tedensko pa 60 ur. Zakaj za nas v tem slučaju zakon ne velja? — Zahteva se celo, da morajo biti odprte trafike tudi ob nedeljah in praznikih ves dan, to je po 15 ur. Nedeljski in prazniški počitek, ki ga uživajo celo kaznjenci in prisilni delavci, se je vzel ljudem, ki morajo presedati po 15 ur dnevno v zatohlih in smrdečih tesnih prostorih. Torej naj bo to tudi uspešen boj proti tuberkulozi. Protituberkulozna liga bi imela tu hvalno delo. Neglede na ta nehygienični in nesocialni nedostatek, je ta predpis krivičen in odveč, saj radi tistih ur, ko morajo biti trafike čez potrebo odprte, ne bodo kadilci nič več pokadili in se ne bo prav nič več prodalo. Popolnoma bi zadostovalo, ako bi bile trafike odprte v času kot druge prodajalne. Sicer pa v zgodnjih jutranjih in poznih večernih urah itak nimamo nobenega prometa. — Pritožbe, ki smo jih poslali na mero dajne faktorje, so našle gluha ušesa, pač odgovorili so nam z grožnjo, da nam vzamejo koncesije, če se ne bomo lepo pokoravali poveljem. Take grožnje se ponavljajo ob vsaki priliki in naše hlapčevsko življenje je odvisno od samovoljnosti faktorjev, ki se tako igrajo z našim zdravjem in našo eksistenco. — Ker takih krivičnih odredb ne moremo več prenašati — saj smo trafikantje tudi ljudje, vredni, da z nami po slovočno postopajo — sklicujemo v soboto ob pol 9 zvečer pri Mraku v Ljubljani zborovanje, na katerem bomo skupno nastopili proti krivični, nesocialni odredbi. — Trafikantje.

Shod stanovanjskih najemnikov na Jese-nicah. Dne 7. t. m. je imelo društvo stanovanjskih najemnikov, podr. Jesenice, javen shod, na katerem je bilo ugotovljeno, da vsebuje obstoječi zakon o stanovanjih z dne 15. maja t. l. nejasnosti in naravnost protislovja, ki nujno potrebujejo pojasnitve, katero more podati le v členu 83. zakona omenjeni pravilnik. — Ker doslej še ni nikakega sledu o pravilniku in bi nepojasnitve teh nejasnosti imela lahko dalekosežne posledice za najemnike, shod zahteva, da menodajni faktorji odredijo potrebno, da čim prej izide nameravani pravilnik.

Zoper Oidijum na trti je najboljšo sredstvo Sulikoll. Stalna zaloga Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10. 3755

Svinjsko kugo in rdečico zatiramo najboljšo z izdatno desinfekcijo. V to svrhu priznano dobro sredstvo je Saneolin. Zahtevajte navodila in cenik pri trdki Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10. 3753

Platnene suknjice

raznobarvne iz čistega češkega platna v ceni od 150 do 260 Din. Dalje angleško »Tropicela« blago za poletne oblike izgotavlja po meri in prodaja blago v vsaki množini

DRAGO SCHWAB — Ljubljana.

iz Ljubljane.

Papežev blagoslov. Presvetli gospod knezoški ljubljanski, ki se je vrnil iz rimskega romanja, podeli danes na praznik sv. R. Telesa popoldne po pridigi ob 4 v stolni cerkvi na željo sv. očeta slovesen papežev blagoslov.

Profesor dunajske univerze dr. Wo. Pauli v Ljubljani. Dne 10. t. m. je posetil Ljubljano kot gost kemičn. instituta prvi koloid-kemič profesor dunajske univerze g. dr. Wo. Pauli. Imenovan je predaval v nabito polni kemični predavalnici realke o zadnjih svojih epohalnih delih »Allgemeiner Bauplan der anorganischen Kolloide«.

Sprememba v vodstvu ljubljanske opere. Z dekretom ministrstva prosvete z dne 30. maja 1925, št. 2323 je postavljen g. Friderik Rukavina, dosedanji ravatelj ljubljanske opere, za vršila dolžnosti upravnika Narodnega gledališča v Osijeku. Z dekretom ministrstva prosvete istega dne št. 2324 pa je imenovan za ravatelja opere Narodnega gledališča v Ljubljani g. Mirko Polič, tajnik opere Narodnega gledališča v Belgradu.

Opozarjamo na drugi diskusijski večer o načrtu novega osnovno-šolskega zakona, ki se vrši jutri ob 8 v Akademskem domu.

Tridesetletnica, odkar neprenehoma služi pri rodbini g. A. Reicha, finanč. ravnatelja v Ljubljani, praznuje danes gđ. Ivanka Uličarjeva. Zvesti in poštenu služkinji čestitamo!

Slovesen pogreb italijanskih vojakov, ki so pokopani v Ljubljani in nekaterih drugih krajih Slovenije izza svetovne vojske, bo v soboto dne 13. junija 1925 ob pol 10 dopoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na glavni kolodvor, odkoder se smrtni ostanki prepeljejo v Italijo. Prepeljavo vrši Italija v sporazumu z našo državo. Naše vojaške in civilne oblasti se udeležijo slovesnega spreveda. Trupla, katerih ostanki bodo prepeljani, pripadajo sledečim: polkovnik Battinelli Andrea, podpolkovnik Pacelli Severo, kapitan Solia Enrico, kapitan Calderani Dante, poročnik-zdravnik Feruglio Emilio, poročnik Chicco Giuseppe, poročnik Vaccari Giuseppe, podporočnik Ricci Stefano, podporočnik Marcolongo Vincenzo, podporočnik Rasori Livio, Guidi Paolo, narednik Barbarossa Micchele, narednik Sala Giuseppe, korporal Bonan Alessandro, korporal Migliore Edmondo, vojak Cortina Giovanni, vojak Ostinato Ultimo, vojak Capelli Giovanni, vojak Creta Giovanni, vojak Pinato Candido, vojak Urbani Enrico, vojak Verona Paride, vojak Serughetti Giovanni, vojak Tinti Luigi, vojak Guarnaschelli Antonio.

50-letnica II. mestne deške osnovne šole v Ljubljani. Letos preteče 50 let od ustanovitve te šole na Cojzovi cesti ali »Na Grabnu«. Ze več časa se vrše razne priprave, da se proslava 50-letnice, ki bo v nedeljo, 21. t. m., kar mogoče svečano proslavi. Ze na predvečer, t. j. v soboto zvečer 20. t. m., prične slovesnost z bajno razsvetljavo okrašenega šolskega poslopja, godbo, petjem in obhodom sredi gorečega morja bakelj in drugih umetnih ognjev. V nedeljo 21. t. m. po sv. maši v Trnovem, pri kateri pojo šolski otroci s spremeljevanjem orkestra, se vrši v šolski telovadnici svečana seja, kateri sledi igra, petje, razni nastopi in deklaracije otrok ter godba. V spomin tega dne bo popoldne obča zabava v Hribarjevem gaju s pogoščenjem šolskih otrok, petjem in godbo. Ze sedaj vabimo k tej redki slavnosti vse prijatelje šolstva, roditelje tukajšnjih šolskih otrok, posebno pa one, ki so nekad v svojih mladih letih obiskovali ta zavod.

Pogreb pokojnega Stanka Gabrščeka, ki je umrl na Golniku ter bil prepeljan v Ljubljano, se je vršil v Ljubljani v soboto dne 6. junija in sicer na pokopališču pri Sv. Križu. Cerkvene obrede pri Sv. Krištofu, kjer je pokojni ležal na odru, je opravil g. župnik Finžgar. Spreved od Sv. Križa je bil lep. V imenu tovarišev pokojnika iz I. jugoslovanskega dobrovoljskega polka se je poslovil od trupa pri Sv. Krištofu g. Alfonz Završnik.

Mestna zastavljalnica ima tomesecno dražbo oktobra 1924 zastavljenih predmetov dne 18. junija ob 3 popoldne.

Spoznana utopljenka. Dne 7. t. m. so potegnili pri Lahaz iz Save žensko utopljenko, katero je kasneje spoznal Josip Cerar iz Ciglarjeve ulice 133 v Mostah kot svojo ženo Josipino.

Pogreša se 68 letna užitkarica Uršula Perko iz Šiške. Žena je odšla že 5. t. m. od doma in se še ni vrnila. Bila je v zadnjem času zelo otožna in ni izključeno, da je izvršila samomor.

iz Štajerske.

Župnijo Vransko je dobil č. g. dr. Valentin Mörtl, dekan v Marenbergu.

Polaganje vogelnega kamna za Društveni dom pri Sv. Ani v Slov. gorah se je na binokostno nedeljo sijajno obneslo. Slavnostni govor je imel namesto zadržanega poslanca Fr. Žebota podpredsednik Prosvetne zveze iz Maribora. Cela župnija tekmuje pri zgradbi. Društveni dom bo stal na eni najlepših višin Slovenskih gor.

Protestni shod proti previsokim davkom se je vršil v nedeljo, 7. junija, v Slovenjgradcu na vrtu gostilne Schuller. Zborovanje je sklicala Obrtna zadruga sporazumno z drugimi stanov. Predsedoval je dobro obiskanemu shodu obrtnik g. Kasel. Namesto zadržanega poslanca Pušenjaka je govoril o davčni in finančni politiki v naši državi narodni poslanec Žebot. Govoril je o neenakih predpisih davkov, o neenakem izterjevanju, o postopanju posameznih uradnikov, kako se potratno uporablja naš davčni denar. Slovenija plačuje mnogo več, kakor ji je predpisano, ima pa tudi razne davke, ki jih v Srbiji ne plačujejo.

Samo 3-50 Din

Vas stane tedensko, ako hočete prekrbeti Vašim lasem dobroto umivanja glave. Ta mali znesek si pač lahko uvidenja človek pritrja za negovanje las. Vendar ne zahtevajte enostavno samo »prašek za umivanje las«, ampak naglasite, da želite samo prav!

„šampon s črno glavo“

ki je najbolj poznan in neprekosljivo sredstvo, ker tvori izdatke pene, oživlja in čisti las in kožo na glavi. - Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah. — Edini izdelovalec:

Hans Schwarzkopf, Berlin-Dahlem.

Pri kupovanju je zelo važno dodaglasite da želite „s črno glavo“

Naša zahteva je, davki se morajo izenačiti na vse pokrajine enako. Vpeljati se mora varčevanje v vseh ministrstvih, predvsem pa pri vojaštvu. Govornik je pozval navzočega zastopnika politične oblasti, naj poroča vladi, da Slovenci absolutno ne prenesemo sedanjih neznošnih bremen. Propada kmet, obrtnik, trgovec in delavec. — Za žebotom je govoril obrtni instruktor I. Založnik iz Celja. Njegovo strokovno predavanje je bilo poučno. Samo en del njegovega govora zborovalci niso odobrvali. Skušal je namreč dokazati, da Slovenija ne plača preveč. Čudimo se, kako je mogel priti predavatelj do tega zaključka, ko vendar vsak otrok ve, da se pri nas iztirja še enkrat toliko davkov, kakor je Sloveniji po proračunu predpisano. Na koncu je bila sprejeta resolucija, enaka kakor je bila nedavno sprejeta na zborovanju v Prevaljah. Po shodu so zborovalci ostali s posilcem v posvetovalnih razgovorih.

Pri krojevalni tečaj se prične v Brežicah v torek, 16. junija 1925, ob 10. uri v salonu gostilne Grobušek. Ta dan se sprejemajo še prijavitelji. Tečaj vodi inšpektor učnega zavoda za pri krojevanje moških in damskih oblačil Ivan Bizjak iz Celja.

NOVOST!

ŠOBCKI in MODELI iz gumija po najnižji ceni SAMO pri

Anton Černe, graveur,

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

STAMPILJKE vseh vrst in PEČATNE ZNAMKE!

IZ MARIBORA.

Prof. P. Jehart se je v torek v brzovlakom ob 15. uri vrnil v Maribor z značilno zunanostjo orientalskega potnika-raziskovalca. Na kolodvoru ga je dočkal njegov tovariš, stari jeruzalemski romar g. prof. Zidanšek.

Smrtna kosa. V torek popoldne so pokopali na pokopališču Pobrežje Marijo Wendnerjevo, soprogo obratovodje v mestni klavnic; umrla v sanatoriju; zasebnico Marijo Sinkovičovo in čevljarkega pomočnika Franca Habita.

Fotografski ateljei Kurnik-Japelj. Dodatno k naši v nedeljski številki objavljeni notici poročamo, da se je preselil fotografski ateljei Kurnik-Japelj s Koroške ceste 1 na Aleksandrovo cesto št. 25/II., kjer se izvršuje obrt nadalje v polnem obsegu.

Potujoče »mestece« cirkus Kludsky je za naš Maribor nova senzacija. Ze v torek pri pripravah je Maribor naravnost v množicah ogledoval družbo, ki »vse svoje s svojim okrog prevaža«. Ob otvoritvi v sredo pa je dal duška svoji prepričanosti, da je treba današnje prazno vsakdanjost napolniti s tigri in levi ob zvokih mta-ta-ta... Ben-Ali, Kludsky. In prihranki za nakup nove mode bliskovito minevajo, starši imajo križe z otroci in vstopninami — in začasno je celo novi stanovanjski zakon izven debate. Škoda, da sta oba senzacionalna dogodka padla v dneve maturitetnih bridkosti!

Zdravilišče „Lassnitzhöhe“ pri Gradcu

Postaja za brzovlake zvezne železnice Graz-Fehring-Budapest, krasna lega, milo podnebje, najboljša oskrba, vsa zdravilna sredstva, posebno za živčno bole, notr. bolezni, obolenje dihalnih organov, pljučni katar. Vodja zdravstveni svetnik dr. E. MIGLITZ. Lastna radio-postaja, lastni vozovi. Zahtevajte prospekte!

IZ CELJA.

V tajništvu Jugoslov. strokovne zveze se dobio izkaznice za polovično vožnjo za orlovsko prireditelje v št. Pavlu pri Prebolu v proslavo 15letnice dne 14. junija t. l.

Smrtna kosa. Pretekli teden so umrli v celjski bolnišnici: Alojzij Verdev, dninar iz Vel. Pirešice, 18 let; Mates Stiglic, posestnik iz Radmirja, 24 let.; Marija Oblak, hči krojača, 1 dan; Anica Ambrož, hči delavca iz Čreta, 1 leto; Franc Teržar, sin delavca iz Zg. Hudinje, 3 mesece; Mihaela Rutar, hči rudarja iz Trbovelj, 26 let. — Izven bolnišnice je umrla Katarina Natula, vdova fotografa v Celju, 61 let.

Mala matura na celjski državni realni gimnaziji. K mali maturi, ki se prične 13. t. m., bo pripuščenih 31 četrtošolcev, od teh 29 fantov in 2 deklic. Vseh četrtošolcev je bilo v letošnjem letu 38. Od teh sta dva padla, pet učencev ima pa ponovljalni izpit.

Katol. gospejsko društvo dobrodelnosti se ljudski posojilnici v Celju najiskrenejše zavaljuje za podeljeno mu podporo.

Celjska koča pod Tovstom bo v nekaterih dneh popravljena.

Velika skala se je odrgala na griču nad gornjim delom mestnega vrta in se je z velikim truščem zvalila v dolino. Za seboj je potegnila zemljo in polomila vse drevje.

Cepitev proti kozam. Redno javno cepljenje malih otrok iz mesta Celja se letos vrši v Celju v ponedeljek, dne 15. junija, ob 14. uri v posvetovalnici za klube na mestnem magistratu. Pregledovanje cepilencev pa se bo vršilo teden dni pozneje, t. j. v ponedeljek, 22. junija, istotam in ob istem času. Cepljenju so podvrženi vsi otročki, rojeni v dobi od

1. aprila 1924 do 31. marca 1925. Dalje vsi mali otroci, ki so pri lanski ali prejšnji cepitvi iz kateregakoli vzroka izostali in še niso cepljeni. Starše otrok, ki bi od cepljenja brez zadostne opravičbe izostali, zadene zakonita kazen.

Iz ostale Jugoslavije.

Nenadna smrt španskega poslanika v Beogradu. Dne 8. t. m. zvečer je v belgrajskem pristanišču, kamor je bil dospel iz Budimpešte, zadela kap španskega poslanika Miguela de Castagnada.

70-letnica zagrebškega Pestovališča. Zagrebško Pestovališče za revno deco, ki ga vzdržuje Zagrebško gospejsko društvo, je te dni praznovalo 70-letnico svojega obstoja. V njem se je vzgajalo mnogo vrlih žena in javnih delavk.

Akcija proti psovki na Hrvatskem. V Zagrebu se je nedavno ustanovilo »Društvo za duševno obnovo«, ki hoče v kratkem razviti zlasti akcijo proti psovki.

Oblastni prosvetni inšpektorat. Prosvetni minister je podpisal ukaz o razporeditvi in organizaciji oblastnih prosvetnih inšpektoratov.

Boj za glavni dobiček. Pri upravi zagrebških »Narodnih Novin« zaposlena delavka Boriska Nathay je zadela v razredni loteriji 100.000 dinarjev. Njena tovarišica Katinka Vidrič pa je policiji ovadila, da je bila dobičkanosna srečka njej ukradena. Boriska Nathay pa je dokazala s pričami, da je srečko od Vidričeve kupila in jo pošteno plačala, pozabila pa je naznaniti zavodu, kjer je bila srečka kupljena, prevzem oziroma nakup srečke od Vidričeve, vsled česar je ostala vpisana v bančni knjigi kot lastnica srečke Vidričeve. Sedaj pa je zadeva urejena na korist Boriske, kar dokazujejo tudi že številne ženitne ponudbe, ki jih dobiva sedaj vsak dan.

Dekle brez rok šivilja in vezilja. »Narod. Zaštita« poroča: Terezija Gabudova, dekle, ki je ob neki nesreči izgubilo obe roki do zapestja in eno nogo, je bila prišla pred dvema letoma v Zagreb k »Narod. Zaštiti« in prosila, da bi jo dali izučiti kake obrti. Pisarna je bila v zadregi. Dekle se je vsem smilila, toda kako ustreči njeni želji, ko je brez prstov in dlani in brez ene noge? Kljub vsem pomislekom jo je upraviteljica Ljudske delavnice ga. Milka Banjeglav vendar-le sprejela v uk. Bilo je treba velikega, požrtvovalnega potrpljenja na eni in velike vztrajnosti na drugi strani, preden so bile premagane največje težave. Danes, po nepolnih dveh letih pa Terezija naravnost mojstrsko obvladuje šivalni stroj in iglo ter šiva in veže kakor najboljša šivilja z zdravimi udi. Da dopolni svoje dobro delo nad dekletom in ji trajno zagotovi samostojnost, ji je »Narodna Zaštita« kupila in podarila lep šivalni stroj. Terezija je sedaj vesela in zadovoljna, da si more sama služiti svoj kruh. Pač lep zgled življenske hrabrosti!

14. junija 1925

Triglavski orlovski labor na Jesenicah!

Iz Primorske.

Nespanetna igra. Povodom vladarske 25-letnice Viktorja Emanuela so se vršile razne slovesne prireditve tudi po slovenskih krajih. To je ob sebi razumljivo. Nemodro je pa bilo, da so Italijani tudi to svečano priliko skušali izkoristiti v italijanske čisto nacionalistične svrhe. Tudi »Piccolo«, ki je drugače bistrioviden, kuje iz teh prireditev nacionalistični kapital in jih označuje kot »manifestacije italijanstva v Julijski Benečiji«. Italijani na ta način le sami seba goljufajo.

Gledališka umetnost.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

DRAMA.

Začetek ob 20 zvečer.

Četrtek, 11. junija: Zaprtlo.
Petek, 12. junija: NARODNI POSLANEC. Red E.
Sobota, 13. junija: ROKA ROKO UMJE, OBE OBRAZ. Red F.
Nedelja, 14. junija: Zaprtlo.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Četrtek, 11. junija: BOHEME, ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.
Petek, 12. junija: Zaprtlo.
Sobota, 13. junija: GLUMACI. CVETICE MALE IDE. Red A.
Nedelja, 14. junija: Zaprtlo.
Ponedeljek, 15. junija: NIZAVA. Poslovilni večer baritonista N. Cvejiča. Izven.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU.

Četrtek, 11. junija: Zaprtlo.
Petek, 12. junija: TOSCA. Ab. B.

Velika narodna veselica v Komnu. Milno nedeljo se je vršila v komenskem gozdu velika narodna veselica, katere se je udeležilo nad 4000 oseb. Prireditelj je potekla v lepem redu.

Iz Vipave. Na gradu grofov Lantieri, ki so sedaj v moškem kolenu izumrli, so odkrili spominsko ploščo v spomin na pesnika Goldoni, ki se je leta 1726. tam mudil. Navzoča sta bila tudi hčerka zadnjega Lantierija in njen mož.

Javna ljudska kopališča v Trstu so otvorili 1. junija. Kopanje izven kopališč, ob obrežju, na molih itd., je strogo prepovedano in za tiste, ki ne znajo plavati, tudi nevarno.

Prosveta.

PROSLAVA RUSKE KULTURE.

Ruski koncert.

V ponedeljek, dne 8. t. m., je Ruska Matice in ruska nižja gimnazija iz Ponovič (pri Litiji) v veliki dvorani hotela »Union« priredila prisrčno in uspešno proslavo ruske kulture na rojstni dan največjega ruskega pesnika Puškina. Slavnost je otvoril univerzitetni profesor Bilimovič, ki je lepo pojasnil pomen slavnosti; za njim so kratko govorili še profesorji Bubnov, Trost, Levickij in protoierej Sluckij. Po teh kratkih nagovorih je nastopala ruska mladina z deklamacijami in petjem. Vse točke so izvajali s toliko dovršenostjo in toploto, da se je občinstvo čudilo, kako je mogoče, da mlade deklice in dečki nastopajo s toliko sigurnostjo in umerjenostjo. Navzoče slovensko občinstvo je občudovalo krasno petje, globoko občutene in neprisiljene deklamacije, dostojno in umetniško izvajane narodne pleske. Bila je zares dostojanstvena proslava ruske kulture. Navzoče je bilo izbrano slovensko občinstvo, a prireditelj bi bila zaslužila še mnogo številnejšo udeležbo. Posebno škoda, da naša šolska mladina in naše akademsko dijaštvo ni v večjem številu pozdravilo nadebudne ruske mladine.

Po koncertu se je nekoliko deklic in dečkov z vlakom vrnilo v Litijo, drugi pa so ostali v Ljubljani. Prenočili so deloma v »Mladiki«, v uršulinskem samostanu in v Marijanišču. V torek so si ogledali Ljubljano. Prijatelji ruskega naroda so pod pokroviteljstvom »Apostolstva sv. Cirila in Metoda« ruski mladini razkazovali Ljubljano, opoldne pa priredili obed v »Marjanišču«. Ruska mladina je na vse napravila najboljši vtis, ne samo s svojimi lepimi umetniškimi zmognostmi, marveč tudi z veliko skromnostjo, z izredno lepim vedenjem in vljudnim obnašanjem. Taka mladina je res nada za boljše bodočnost tako velikega, a nesrečnega naroda.

Orlovski vestnik.

Bratska društva! Vrhniško orlovsko okrožje priredi v nedeljo 28. junija celodnevno prireditev v Gorenjem Logu. Ta prireditev se mora izvršiti kar najbolj mogoče slovesno, pokažimo, kako razširjena, a tudi kako lepa in vzvišena je naša orlovska misel, zato pa ta dan na plan vse, kar je našega! Prihitite 28. junija v Gorenji Logatec ne samo vsi Orli in Orlice našega okrožja, marveč tudi člani vseh ostalih katoliških kulturnih organizacij v kar največjem številu! Pridite zlasti v narodnih nošah, kdor ne bo v kroju. Ob tej priliki prosimo, da se zglasite do 14. junija za kosilo, ki bo stalo 10 Din za osebo, in pošljite do tega dneva tudi že ves denar, da vam kosilo lahko oskrbimo, na naslov: Ivan Sajovic ml., Gor. Logatec 48. Imeli bomo pri tej prireditvi vs. mašo na prostem, pri kateri naj bi bili združeni pevski zbori v okrožju, in to ne samo orlovski, ampak tudi društveni; zato je poseben pevski odsek že zbral primerne lahke, deloma že znane pesmi, in jih dal razmnožiti; prosimo, da vsako društvo postavi na to prireditev tudi kar največ pevcev in pevki, in pripravi do istega dne njih število na isti naslov, da pošljemo za vsakega pevca note (pozor na glasove!). Naj bo tudi v tem oziru naša prireditev nekaj impozantnega! Bog živ! — Pripravljalni odbor.

Triglavski orlovski labor na Jesenicah s proslavo 15letnice kot I. okrožje 14. junija. Spored: Telovadna skušnja ob pol 8 zjutraj. Ob 9 zbirališče k sprevedu. Ob pol 10 spreved k sv. maši. Po sv. maši labor na telovadišču. Ob pol 4 javna telovadba. Po telovadbi koncert. Vabimo vse naše prijatelje iz celega okraja, zlasti vabimo narodne noše. Pripravi naj se za udeležbo in kosilo pri odsekih v svojih krajih, oziroma pri pred. g. župniku vsaj do četrta. Polovična vožnja dovoljena. Vsek udeležencev kupi na vstopni postaji celo vozno karto, žigosano z mokrim dnevnim postajnim žigom. Karta velja v zvezi s potrdilom, ki ga dobe na mestu prireditve, tudi za vožnjo nazaj. Pridite vsi v obilnem številu, pokažite, da simpatizirate z našo mladino. Bog živ! — Odbor.

Naznanila.

Filharmonična družba v Ljubljani. Občni zbor Filharmonične družbe v Ljubljani bo v ponedeljek 22. junija ob 8 zvečer v sobi št. 14 Glasbene Matice v Vegovi ulici. Dnevni red: Poročila o društvenih koncertih, volitve novega odbora, slučajnosti.

Slov. pevsko društvo Krakovo-Trnova priredi v nedeljo 14. junija izlet k Sv. Katarini, na kate-rega vabi vse prijatelje petja. Zbirališče ob pol 5 pred trnovsko cerkvijo. — Odbor.

Organizacija pomožnih bolniških zdravnikov za Slovenijo opozarja vse gg. pomožne zdravnike, ki nameravajo odslužiti svoj stat v državi splošni in državi ženski bolnici v Ljubljani, da začasno ni na razpolago stanovanj v teh zavodih.

Pogrebno društvo poštnih in brojarjnih uslužbencev s sedežem v Ljubljani vabi na izredni občni zbor, kateri bo 24. junija ob 19 v dvorani pismo-noš (glavna pošta). Udeležba strogo obvezna. — Odbor.

Učiteljski vestnik.

Kamniška podružnica Slomškove zveze ima občni zbor v sredo 17. junija ob 1 v Domžalah. Poleg običajnih točk je na vzporedi predavanje: O izletih. Udeležba obvezna! — Odbor.

Po svetu.

Mednarodni koledar.

Zveza narodov je predložila v razpravo ljanje spremenjen svetovni koledar. V načrtu tega koledarja je tudi postavitev novega meseca, ki je dobil ime »sol« (solnce). S prevzetjem tega meseca bo dosežen ta namen, da bodo imeli vsi meseci po 28 dni. Gotovo bi bilo to dobro v enem oziru. Težko pa se bo navaditi na to, da bo datum nastanka letnih časov premaknjen, kar bo zelo čudno videti. Novi koledar je zgrajen na sedanjem koledarju. Mednarodni koledar bi izgledal na ta način:

Bodoči koledar:	Sedanji koledar:
Januar	Januar 1 — 28
Februar	Januar 29 — Februar 25
Marec	Februar 26 — Marec 25
April	Marec 26 — April 22
Maj	April 23 — Maj 20
Junij	Maj 21 — Junij 17
Sol (novi mesec)	Junij 18 — Julij 15
Julij	Julij 16 — Avgust 12
Avgust	Avgust 13 — September 9
September	September 10 — Oktober 7
Oktober	Oktober 8 — November 4
November	November 5 — December 2
December	December 3 — December 31

Mesec maj po novem koledarju bo vključil cel teden našega aprila. V bodočnosti bomo imeli koledar s 13 meseci, če se bo ta načrt sprejel. Število 13 pa pomeni za mnoge ljudi nesrečo, ti bodo torej kmalu živeli v samih nesrečnih letih, če ne odvrnejo preteče nevarnosti.

Prijet ponarejevalec političnih listin.

Berlinski policiji se je posrečil imeniten lov. Prijela je namreč skrajno nevarnega ponarejevalca političnih listin, zlasti takozvanih »boljševičkih« dokumentov Sergija Druželovskega. Policija je dognala, da je Druželovski ponaredil znano »Zinovjevo pismo«, kateremu se ima sedanja angleška konservativna vlada v prvi vrsti zahvaliti za svoj uspeh pri zadnjih volitvah. Sedaj je dognano, da so angleški konservativci »Zinovjevo pismo« naročili pri Druželovskemu, kar postavlja gentilementstvo teh gospodov v jako čudno luč. Na stanovanju Druželovskega je našla policija tudi seznam vseh naročnikov »tajnih dokumentov« in tudi vse, ki jih je Druželovski prejemal za svoje delo od raznih političnih kavalirjev. Med drugim je »dokazal« s svojimi »originalnimi« dokumenti, da je znani atentat v Sofiji v cerkvi sv. Nedelje delo boljševikov. V svoji pohlepnosti za denarjem je postal celo tako predrzen, da je svoje usluge ponudil tudi sovjetskemu poslaniku v Berlinu. Ta je postal vsled nepričakovane ponudbe na Druželovskega pozoren in ga je toplo priporočil berlinski policiji. Sedaj sedi nevarni pomagač raznih političnih pustolovcev na varnem. Jako verjetno pa je, da bo kmalu našel mnogo naslednikov. Te vrste zlikovci bodo tako dolgo služili svoj denar, dokler bo svet v svoji neumnosti še verjel na razne »tajne dokumente«. Kakor so nedavno poročali dunajski listi, obstoji tudi na Dunaju fabrika za take listine, ki razpečava svoje blago zlasti na Balkan, in tudi dunajska policija bi storila prav, če bi posemala berlinsko in celo bando pošteno zaprla.

Papežev dar državnim jetnikom v Rimu. Sedanji papež Pij XI. je bil kot mlad duhovnik v Milanu tudi dušni pastir v tamkajšnji kaznilnici. Nesrečnih kaznjencev tudi kot kardinal in nadškof ni pozabil in je vedno kazal zanje posebno skrb. Te dni je znova pokazal, kako so mu ti moralni brodolomci na srcu. Podaril je rimski državnim kaznilnici dragoceno sliko Jožefa Cafasso, ki je bil 3. maja t. l. proglašen za blaženega. Cafasso je bil prijatelj Don Bosca in se je s posebno ljubeznijo posvečal dušnemu pastirstvu med kaznjenci.

»Schilling« in slovnič. Avstrijsko zvezno ministrstvo za finance je izdalo objavo, da se »Schilling«, kadar se navaja kaka računska vsota, ne sklanja in da se pravilno glasi »zehn Schilling«. Pač pa se sklanja Schilling tedaj, kadar hočemo z njim označiti določno vrsto novcev: »zehn Schillinge«.

Gospa Curie — častna meščanka mesta Varšave. Varšavska mestna občina je imenovala za svojo častno meščanko znano znanstvenico gospo Curie-Sklodowsko, ki je po rodu Poljakinja.

Nuna — velika umetnica. Sestra Genovefa, dominikanka v samostanu Catonsville v Baltimore (Amerika) je napravila kopijo Rubensovega »Križanja«, ki je zbudila v umetniških krogih pravo senzacijo. Veliki umetnik John Sargent je bil njen brat. Ravnatelj zavoda Maryland, Bement, je bil opozorjen na njen izredni talent in misli, da se mu bo morebiti posrečilo, da ji bo red dal dovoljenje za nadaljnjo izobrazbo izven samostana. Samostane že 12 let ni zapustila.

Korajza. Francoski mehanik Richard je med zračno vožnjo Pariz—London splezal iz aeroplana ven na krilo in ga je popravil. Sicer bi se bila zgodila velika nesreča. Francosko zračno ministrstvo mu je nakazalo znatno darilo iz Carnegiejevega fonda.

Slika za 15.000.000 Din. Raffaelov portret kardinala Giuliana de Medici, poznejšega papeža Klementa VII., ki je bil sedeset last berlinskega nabiralca umetnin Hulšinskija, je kupil neki Amerikaneec za 50.000 funtov (15 milijonov dinarjev).

Gospodarstvo.

Položaj industrije v Sloveniji.

Naš urednik je obiskal gosp. inž. Milana Šukljeja, tajnika Zveze industrijcev na slovenskem ozemlju kraljevine SHS. Gospod tajnik je bil tako ljubezniv, da je dal nekoliko pojasniti o položaju industrije v Sloveniji, ki jih v naslednjem navajamo:

»V naši industriji je postalo mirno. Čeprav so popolne ustavitve obratov samo posamične, je vendar večina tvornic reducirala svoje obratovanje na minimum. Nujna posledica tega je naraščanje brezposelnosti. Težko je samo približno pravilno ugotoviti število brezposelnih in številke, ki jih citamo, so utemeljene na samih cenitvah. K temu pripada še to, da je stavbeno gibanje, ki je zaposlilo saj začasno v sezonskih mesecih veliko nezaposlenih industrijskih delavcev, na mrtvi točki. Nemogoče je žal za te brezposelne najti druge zaposlenja. V časih resne gospodarske krize je znan pojav, da se pridobitniki, ki sicer radi in glasno potožijo o slabih razmerah, držo rezervirano, če postaja položaj vznemirljivo. To se da razlagati z bojaznijo za lasten kredit. Znak vznemirljivega položaja je to, da utihnejo glasne tožbe. Povprečno bi se dalo ceniti, da dela naša industrija s 35—40% kapacitete. Nizka stopnja kapacitete ima za posledico zvišane produkcijske stroške za produkcijsko enoto. Še več žrtev zahteva prihodnje prodajnih cen cenam inozemske konkurence in kupni moči domačega konzumenta.

Kar se tiče zaposlenosti v posameznih strokah industrije, naj bo v prvi vrsti navedeno, da naši premožljivci ne morejo najti dovolj odjemalcev. Najmočnejši konzument domačega javnega premožja so naše državne železnice. Uprava železnic je v januarju in februarju letos prevzela velike množine in tako krila preveč svoje potrebe. Zaradi tega so v naslednjih mesecih naročila državnih železnic padla na minimum. V soglasju z manjšim zaposlenjem naše industrije je tudi poraba premožja v industriji znatno manjša. Premoženiki imajo velike zaloge in bodo najbrže še reducirali delavstvo; ta redukcija bo zelo občutna, ker je število rudarjev zelo veliko. Lesna industrija je še zaposlena; čeprav je moral likvidirati več novoustanovljenih podjetij, je položaj naših solidnih lesnih firm še zadovoljiv. Zelo neugodno so razmere železo predelujoče industrije. Valjarnam Kranjske industrijske družbe na Jesenicah grozi popolna ustavitve.

Tudi srednji in mali obrati se nahajajo v težki krizi. Tukaj more pomagati samo izdatna carinska zaščita, ki je tembolj upravičena, ker mora imeti država velik interes na naši železni industriji. Usnjarska in čevlarska industrija je slabo zaposlena. Produkcija je padla na minimum. Tudi bi morala pomagati zvišana carinska zaščita. To ne gre, da je naša država poplavljen z ceninami in manjvrednimi inozemskimi fabrikati, medtem ko se naše neobdelane kože v velikanskih množinah izvažajo. Ne smemo prezreti, da uvoz tujega blaga odvzema zaslužek našim delavcem. De-

lavski zaslužek tvori pri fabrikatih večji del cene. Ne da se zagovarjati, da naši konzumenti nadi par odstotkov prepuščajo zaslužek inozemstvu. Naša stavbena industrija in industrija stavbenega materiala je popolnoma brez dela. Dosedaj žal še nismo našli poti k sanaciji stanovanjske krize. Naš parlament je prezrl, da je to v prvi vrsti davčno vprašanje. Brezčasne odprave hišnodohodninskega davka ali pa vsaj znižanja tega na znosen minimum je odprava stanovanjske mizerije nemogoča. Odgovarjajoča regulacija najemnine v starih hišah je predpogoj za oživiljenje stavbne delavnosti. Ni treba posebej naglašati, da je stavbna stroka s pripadajočimi industrijami izhodna točka za vse industrijsko delovanje pri nas. Velikopotezno obravnavanje stanovanjskega in stavbnega problema je nujno potrebno. Omenjeno naj bo tudi, da naša tekstilna industrija, zlasti velike predilnice bombaža ni bila dovolj upoštevana pri trg. pogajanjih z Italijo in Avstrijo. To je napaka, ki jo bo zelo težko popraviti. Bombažne predilnice so naravna podlaga vseh tekstilnih industrij. Kot take zaslužijo vso skrb in negovanje. Končno naj bo govora tudi o mlinski industriji v Sloveniji. Žal se nahaja v izumiranju. Zdi se, da je temu stanju kriv egoizem banatskih mlinov, ki se konsekvntno protivijo pravilni železniško tarifi politiki. Z odgovarjajočimi tarifnimi merami bi lahko železniška uprava rešila naše lepe mline.

Za razvoj industrije v Slovenije je dano dosti predpogojev. Potrebna bi bila le pravilna gospodarska politika. Žal pa ne najdemo v gospodarski politiki naše vlade ne samo potrebne konsekvntnosti, ampak tudi blagohotnosti, ki jo moramo zahtevati za našo industrijo v interesu celokupnega prebivalstva v Sloveniji. Predaleč bi nas peljalo, če bi razmislili ta politična vprašanja detajlno. Že v dosedanjih izjavah smo o tem govorili. Krive so današnje krize tudi naše banke. V inflacijski dobi je bilo investirane mnogo kapitala ne da bi tu govorila tudi strokovna presoja. S tem je prišlo v pretres tudi vprašanje likvidnosti denarnih zavodov. Naravna posledica tega je bila obremenitev industrijskih kreditov z neznosnimi obrestmi. Industrijsko podjetje, ki dela z bančnim kreditom in mora zanj plačevati 20 in še več odstotkov, je za življenje nezmožno. V prvih letih izvedene nacionalizacije kažejo izrazito smer k povratku v tuje denarne sfere. Narodna banka ni pomagala.

Z izboljšanjem kurza dinarja je izginila tudi malenkostna zaščita, ki jo je dajal carinski tarif domači industriji. Zgodovina evropskih držav, zlasti novejša zgodovina Nemčije, kaže jasno, da je dolžnost države dati svoji industriji z izdatno carinsko zaščito možnost razvoja. Tega dosedaj nismo imeli. Zadnji čas je, da tu nastopi izprememba. Še enkrat bodi povdarjeno, da bi bila pozitivna stavbna delavnost eno izmed najizdatnejših sredstev za povečano zaposlenje naše industrije. Vprašanje boljših kreditnih pogojev je težko in se naj bi razčistilo predvsem pri nas. Naše banke naj ustavijo svojo dosedanje politiko, spoznajo naj svoje napake in naj se nauče previdnejše in manj egoistične politike.

Pričakovati moramo, da bo v par dneh uveljavljen nov carinski tarif. Poleg tega nam je ta carinski tarif v glavnem neznan. Zato ni mogoče govoriti o posledicah novih carinskih tarif. Mi radostno pričakujemo, da so uporabljeni gospodje, ki so sodelovali pri carinskem tarifu, svoje strokovno znanje v interesu splošne blaginje, ki se večkrat krije z interesi naše industrije in seveda tudi dosegli vpoštevanje svojemu strokovnemu mnenju. Rezultati pogajanj z Italijo nas niso zadovoljili. Tam je ostala naša bombažna industrija brez odgovarjajoče zaščite, medtem ko se je za avtomobile nastavila 20% pogodbeni carina. To ni dobro znamenje! Vendar upamo, da bo pomagal novi carinski tarif naši industriji v njenem težkem položaju. Videi bomo.*

Konkurz. O imovini firme: Apnerica Sava, družba z o. z. na Savi pri Litiji je razglašen konkurz.

Cene sladkorja. V preteklem tednu je kartel sladkornih tvornic znižal cene sladkorja v glavah za pol dinarja pri kilogramu. Sedanja cena je torej 14.05 dinarja v tvornicah. Cene kristalnemu sladkorju kakor tudi sladkorju v kockah so ostale neizpremenjene. Kristalni sladkor stane v tvornici 13.80 dinarja, sladkor v kockah pa 15.55 dinarja za kilogram.

Nazadovanje izvoza prašičev. Naš povprečni tedenski izvoz svinj je znašal 1. 1921. 4000 komadov, 1. 1922. 2000 komadov, 1. 1923. 3000 komadov, lani 1800 komadov, letos pa je padel na mesečnih — 500 glav!

BORZA.

Dne 10. junija 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.3280—2.3590 (2.358—2.388), London 285.59—288.59 (288.50—291.50), Newyork 58.50—59.30 (59.20—60), Pariz 2.895—2.945 (2.91—2.96), Praga 1.741—1.765 (1.758—1.782), Dunaj 8.224—8.36 (8.345—8.365), Curih 11.41—11.51 (11.53—11.63).

Curih. Belgrad 8.70 (8.60), Italija 20.45 (20.52), London 25.045 (25.07), Newyork 515.20 (515.80), Pariz 25.325 (25.25), Praga 15.275 (15.275), Dunaj 72.65 (72.65).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.055, Kodanj 133.10, London 34.48, Milan 28.16, Newyork 709.35, Pariz 34.91, Varšava 136.13. — Valute: dolarji 706, angleški funt 34.42, lira 28.18, dinar 12.01, češkoslovaška kruna 21.

Praga. Devize: Lira 134, Zagreb 57.25, Pariz 165, London 164.05, Newyork 33.75.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7 odst. inv. posojilo 61—62.50, vojna odškodnina 190 (den.), Celjska posojilnica 200—204, Lj. kreditna 225—265, Merkantilna 105—108, Prastrediona 800—812, Slavenska zaklj. 70, Kreditni zavod 185—195, Strojne tovarne 134 (bl.), Trbovlje 350—360, Vevče 100 (den.), Stavbna družba 265—280, 4 in pol odst. zastavni listi 20 (den.), 4 in pol odst. kom. zadolžnice 20 (den.).

Zagreb. Hrv. eskomptna 104—105, Kreditna, Zagreb 105—110, Jugobanka 100—101, Prastrediona 800—810, Hipotekarna 57—58, Slavenska 70—71, Lj. kreditna 260, Eksploatacija 36—37, Sečarana 545, Gutmann 365, Slavex 165, Slavonija 42—43, Trbovlje 370, Vevče 100—110, 7 odst. inv. posojilo 61.50—62, vojna odškodnina 195—198.

Dunaj. Alpine 30.3, Greinitz 13.6, Kranjska industrijska družba 40.8, Trbovlje 42.51, Hrv. eskomptna 11.9, Leykam 14.5, Jugobanka 11.05, Hrv. slav. hipotekarna 6.6, Avstrijske tvornice za dušik 18.2, Gutmann 43.2, Mundus 8.98, Slavex 16.9, Slavonija 5.1.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Bordonali, smrekovi in jelovi, rezani, 40—40, 6.80 m, 6 m, 5.20 m dolž., feo

meje 620 (den.); smrekovi in jelovi hlodi, od 25 cm, feo nald. postaja 250 (den.); deske, 20 in 25 mm, 4 m dolž., III. vrsta, feo meja 1 vag., zaklj. 490; hrastova drva, 1 m dolž., letošnja sečnja, feo Skopje 2 vag., zaklj. 30. — Žito in poljski pridelki: pšenica Rosafé, par. Postojna trana 465 (bl.); pšenica avstralska, par. Postojna trana 455 (bl.); otrobi pšenični, juta vreče, feo Ljubljana 200 (bl.); oves srbski, par. Ljubljana 1 vag., zaklj. 347; koruza defektna, par. Ljubljana 240 (den.).

Turistika in sport.

KAJ JE Z ZVEZO JUGOSLOVANSKIH PLANINSKIH DRUŠTEV?

Kakor smo že poročali, so se sestali v nedeljo 7. junija v Zagrebu v hotelu »Esplanade« zastopniki planinskih društev naše države, da proučijo vprašanje odnosov planinskih društev na pram novozastopnemu »Touring-Klub« v Belgradu.

Na tem posvetovanju so bila zastopana sledeča jugoslovanska planinska društva: SPD po Maksu Hrovatinu, »Skalac« v Ljubljani po prof. J. Ravniku, Hrvatsko planinsko društvo po Josipu Pasariču, dr. Zlatko Prebegu in dr. I. Krajaču, Srbsko planinsko društvo po Dragotinu Pauliču, Planinsko društvo »Fruška gor« v Novem Sadu po Branimiru Gusiču, »Društvo planinar« v Bosni in Hercegovini v Sarajevu po Josipu Pasariču, »Kosmos« v Sarajevu po Antonu Južničju, Turistično društvo »Priatelj prirode« v Sarajevu po Antonu Južničju, Istotako »Planinarsko društvo Romanijac« v Sarajevu.

Po daljšem posvetovanju in pretresanju pravil Jug. Touring-Kluba so zbrani zastopniki gori omenjenih planinskih društev sprejeli sledečo resolucijo, ki se je odposlala na odbor Jug. Touring-Kluba v Belgrad:

»Zastopniki imenovanih društev so vzeli na znanje izjavo podpredsednika Jug. Touring-Kluba g. dr. Cirila Žižeka, da se v tekstu pravil J. T.-K., kjer se omenjajo »zveze ali društva za pospeševanje turistike« — pod tem ne razumevajo planinske (alpinistične) organizacije. V imenu svojih društev pa hočejo gori imenovana društva enakopravno v svojem delokrogu podpirati postane in delovanje J. T.-K., med tem ko nad seboj ne morejo priznati drugega organa, kakor onega, ki bi iskal po njihovi lastni volji iz njih samih.

Planinsko društvo »Dinarac« v Splitu se je izjavilo brzoglavno že v naprej, da je spoznamno s sklepom konferenca.

Sprejeta je bila nato druga resolucija glede pospešitve ustanove Zveze planinskih društev naše države, ki se glasi:

»Zastopniki planinskih društev kraljevine SHS so na svojem sestanku dne 7. junija 1925 v hotelu Esplanade izvolili odbor pelerih članov in to g. g. Maksu Hrovatinu za SPD, Pasariču in dr. Prebegu za HPD, Pauliču za SRPD in Južničju za bos.-herc. društva, ki bodo na osnovi pravil o Zvezi planinskih društev, predloženih od HPD leta 1922, z dopolnili SPD istega leta, sestavili v dobi enega meseca načrt pravil za Planinsko zvezo SHS in jih dostavili posameznim društvom. Po preteku nadaljnjih dveh mesecev so dolžna posamezna planinska društva, da končno uredijo svoje razmerje do Zveze ter da na svojem običnem zboru v skladu sprejema pravil izberejo po številnem ključu članstva zastopnike za osnvljavajoči se kongres Zveze, ki se bo sestel dne 6. septembra 1925 v Zagrebu.

Aljažev klub. Vsakoletni sestanek vseh članov bo v petek 12. junija ob 5 v Rokodelskem domu.

Lahkoadletski meeting SK Ilirije. Danes, dne 11. junija ob pol 15, igrase Ilirije. Prijave za jutrišnji nacionalni meeting SK Ilirije so dole v nepričakovano velikem številu. V 13 disciplinah starta po dosedanjih prijavah 64 atletov klubov IJASK, Marathon, ASK in Poljejski SK (vsi Zagreb) ter Ilirije, Primorja in LASKA (Ljubljana). Za vsako disciplino starta najmanj 10 atletov. Prireditev je torej v pravem pomenu besede mednarodni meeting Ljubljana: Zagreb. Z obeh strani gredo v boj naj-

Odol je najbolj koncentrirana zobna voda na svetu, katere zadostuje samo nekaj kapljic! Odol nam zato mnogo prihrani. Z ozirom na to varčnost, ki se nam zdi kakor čudež, je Odol na vsak način najcenejša zobna voda na svetu

Ljubezen in zlato.

108

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Takih del nista vršila naporno. Sploh niso bila dela. Samo mimogrede sta se od časa do časa ustavila pri njih in pomagala naravi. Te cvetlice in grmi so rastle sami po sebi in njihova navzočnost ni žalila okoli njih se razprostirajoče narave. Nista se potrudila, da bi vsadila cvetlico ali grm na kraju, kamor ni spadal. Tudi ščitila jih nista pred njihovimi sovražniki. Konji in žrebeta, krave in teleta so se pasli med njimi ali preko njih, in cvetlice in grmi so pač morali gledati sami, kako se jim bo pri tem godilo. Vendar jih živali niso dosti uničevale, ker jih je bilo malo, ranča pa obsežna. Sicer bi bil Daylight lahko vzel celih deset tujih konj na pašo, ki bi mu donasali pol-drugi dolar na mesec, vendar tega ni hotel storiti, ker bi od take skupne paše imel preveč škodo.

Ferguson jih je obiskal, da se udeleži gostije, ki sta jo priredila, ko je bil dovršen veliki kamniti dimnik. Daylight je parkrat prejezdil dolino, da se posvetuje z njim o stvarih, in Ferguson je bil edini drugi človek, ki je bil prisoten pri svetemu opravilu, ko so zanečili prvi ogenj. Z odstranitvijo pregradnega zidu je Daylight združil dve sobi v eno in ta je bila velika izba, kamor sta postavila Dedine zaklade — knjige, slike in fotografije, glasovir, sobo Venere, ba-

kreno ogrevalno ponev in vse blesteče priklone. Njenim kožam od divjih živali so se še pridružile kože jelena, kojota in gorskoga leva, ki jih je bil Daylight ustrelil. Strojenje je izvršil sam počasi in s težavo, na obmejniški način.

Vžigalico je izročil Dedi, ki jo je vžgala in prižgala ogenj. Suhli manzanitni les je pokal, ko je vzplapolal plamen in se lotil suhe skorje večjih polen. Naslonila se je ob soproga in cela trojica je v brezdušni napetosti čakala in gledala. Ko je Ferguson izpustil svojo sodbo, je storil to z iztegnjeno roko in radostnega obraza.

»Že vleče! Primaruha, vleče!« je zkliznil.

Vzhičeno je stresel Daylightu roko, Daylight enako njegovo, se sklonil in poljubil Dedo. Radovali so se uspeha preprostega dela svojih rok kakor velik vojskovodja nad čudovito zmago. Fergusonu se je v očeh prikazala sumljiva vlaga, Deda pa se je še tesneje pritisnila k možu, ki je delo izvršil. Iznenada ga je objel in odhitel z njo h glasovirju kliče: »Sedaj pa zaigraj, Deda! Glorijo! Glorijo!«

In ko se je plamen dvigal proti dimniku, ki je vlek, so doneli zmagoslavni glasovi glorijske pesmi.

Sestindvajseto poglavje. Daylight ni bil izjavil, da se hoče popolnoma vzdržati pijače, akoravno dolge mesece ni pil niti čaše izza dneva, ko je sklenil, da pusti svoje premoženje propasti.

Kmalu se je pokazalo, da je dovolj močan, da si lahko privoščiti en kozarec, ne da bi mu sledil še drugi. S prihodom na deželo ga je minula vsaka želja in potreba po pijači. Po njej ni čutil nobenega hrepenenja in je celo pozabil, da sploh obstoja. Vendar ni imel strahu pred njo in je v mesecu, kadar ga je včasih kremlar povabil, odgovoril: »Pa dobro. Ako vas osreči, da pijem kozarec, bodi. Visko zamek.

Pa taka pijača ni rodila poželenja po drugi. Nobenega vtisa ni naredila nanj. Bil je premočan, da bi majhen kozareček vplival nanj. Burning Daylight, veliki finančnik, je na ranči umrl hitre smrti, kakor je proročeval Dedi, in njegov mlajši brat, Daylight iz Alaske, je zavzel njegovo mesto. Preteča poplava toliče je vpadla in vsa nekdanja indijanska suhost in voljnost mišic se mu je povrnila. Enako so se mu vrnila nekdanje rahle upadline na licih. Oznajale so mu višek fizičnega stanja. Med čvrstim, korenjaskim kmetskimi ljudstvom je zaslovel kot priznani močni človek v sonomski dolini, najmočnejši vzdigovalec in človek najboljših pljuč. Vsako leto je praznoval svoj rojstni dan po stari svoji obmejniški navadi in povabil celo dolino k sebi na rančo, da jo vrže na hrbet. Lep del doline se je odzval vabilu, pripeljal seboj ženske in otroke in se gostil.

Kedar je potreboval gotov denar, se je ravnal izpočetka po Fergusonovem vzgledu in delal za dnevni zaslužek. Vendar se je

kmalu oprijel dela, ki je bilo bolj vzpodbudno, bolj zadovoljivo, ki mu je puščalo več časa za Dedo, rančo in večno ježo po hribih in gričih. Ko ga je kovač, ki je bil malo izkvalitno razpoložen, pozval, naj poskusi ukrotiti neko nepoboljšljivo žrebo, se mu je posrečilo na tako odličan način, da je mahoma zaslovel kot konjski krotilec. In s tem njemu vsečnim delom si je kmalu mogel služiti toliko denarja, kolikor si ga je pozelel.

Neki sladkorni kralj, čegar farma za rejo plemenite živine in hlevi so bili v Calientu, tri milje daleč, je v času potrebe pošiljal ponj in preden je minulo leto dni, mu je ponudil vodstvo hlevov. Daylight pa se je nasmehnil in zmajal v glavo. Tudi ni hotel ukrotiti toliko živali, kolikor so mu jih dali. »Gotovo ne bom umrl od preoblega dela,« je zagotavljal Dedi, in je tako delo sprejel samo tedaj, kadar je potreboval denar. Pozneje je ogradil s plotom majhen kos pašnika, kamor je od časa do časa sprejel omejeno število nepoboljšljivcev.

»Midva imava rančo in drug drugega,« je rekel svoji ženi, »in jaz bi rajši vsak dan jezdil na goro Hood, kakor pa zaslužil štirideset dolarjev. Nemogoče ti je kupiti solnčne zahode in ljubečo ženo, mrzlo studenčnico in take reči za štirideset dolarjev; in štirideset milijonov dolarjev mi ne more kupiti nazaj onega dne, ko nisem jezdil s teboj na goro Hood.«

(Dalje sledi)

boljše moči, kakor Kojič, Zgaga, Rosenkranz, Gašpar, Ferkovič in Valtrij, Perpar, Deržaj, Orehek, Zupan. Meeting utegne biti tako po obsegu kakor po rezultatih eden največjih dosedanjih v Jugoslaviji. Program je sestavljen tako, da bo nudila prireditelj čim pestrejšo sliko in da bo zainteresirala slehernega gledalca, v celoti traja približno 3 ure. Glasi se: 1. predtek 100 m, 2. tek 1000 m, 3. met kopja, 4. predtek 400 m, 5. skok v višino, 6. met kladiva, 7. finale 100 m, 8. tek 5000 m, 9. skok v daljino, 10. finale 400 m, 11. met diska, 12. skok ob palici, 13. štafeta 200 plus 200 plus 400 plus 800 plus 1500 m. Vstopnina je določena z ozirom na propagandni namen zelo nizko.

Tekme za podesavski pokal. Danes ob 16.30 Ilirija : LASK, ob 18 Primorje : Hermes, igrišče Primorja. Nogometna podzveza izvede danes drugo kolo svojih pokalnih tekem. Današnji protivniki so izšli iz prvega kola kot zmagovalci, dočim so bili klubi Jadran, Slovan, Celje in Slavija premagani in za nadaljnje tekme ne pridejo več v poštev. V mariborskem okrožju se vrše tekme posebej, odločilno tekmo bosta absolvirala zmagovalca obeh okrožij. Pokalne tekme so povsod zelo priljubljene, prvo kolo je bilo tudi pri nas dobro obiskano. Na dejati se je, da se bodo te tekme tudi v Sloveniji udomačile in da bodo našle današnje med publiko čim večji odziv.

Ljubljanska porota.

Otroci pred poroto. Pri posestniku Janezu Bogataju v Vovčah služila 15letni pastir Srečko Sinkovec in pa 16letna pastirica Ivana Bončarjeva. To je današnja obtoženka. Na porotno klop jo je spravil še v tako nežni mladosti tale nesrečni slučaj: Neke sobote dopoldne je pletla deklica šopke za svoj oltarček. Prišel je fant in ji je nagajal. Deklica je pograbila zajca za čevlje sezuvati in ga je vrgla v poredneža. Ta se je ravno priklonil, da bi pobral kapo, ko mu je priletel zajec v obraz. Zadel ga je tako nesrečno v desno oko, da so ga morali dati v bolnico, kjer so ugotovili, da ima razpočeno očesno okno in je fant na to oko tudi res popolnoma oslepel. Porotniki so vpoštevali ta žalosten slučaj in so vprašanje glede težke telesne poškodbe z izgubo očesa soglasno zanikali, nakar sta šla dekletce in fantek, ki sta še vedno dobra prijatelja, zadovoljna iz porotne dvorane.

Nevarna vlomilska družba na Gorenjskem. V drugi polovici lanskega leta se je izvršilo v okolici Kranja več predrznih vlomov. V okolici se je klatala predrzna družba, kateri niso nikakor mogli priti na sled, v lom pa so se vedno ponavljali. Dne 29. oktobra pa se je nenadoma zgledil kot vlomilec in tat komaj 21 letni posestnikov sin iz Besnice pri Kranju. Prejšnji dan so namreč izvršili pri njih

orožniki hišno preiskavo, pri kateri pa so dobili samo nekaj žime. Vendar je fantu to tako plašilo, da se je sam javil. Tudi pri obravnavi je priznal, da je kriv in da je postal žrtev tatinske družbe in sicer nekega Jožeta in Janeza, katerih imena pa ne ve, doma pa sta baje iz ljubljanske okolice. Če je to res, ve seveda obtoženec sam. — Po lastnem priznanju se je udeležil vroma le kot čuvaj, med tem ko sta tovariša Jože in Janez kradla, in pa kot hranilec in razpečevalec blaga. Omenjena tovariša Jože in Janez sta precej sumljiva in brčkone izmišljena tovariša, vendar se obtoženeu to ni moglo dokazati. Dne 26. novembra je vlomil na žago Fr. Kuralta v Kranju in ukradel žagarju kolo, ročno blagajno, ki pa je bila k sreči prazna, in pa 6 m dolg gonilni jermen. Vse skupaj je bilo vredno okrog 5000 Din. Kolo je prodal, blagajno so našli pri njem doma, za jermen pa pravi, da ne ve, kje je. — Kmalu nato so vlomili pri posestniku Pavlu Prevodniku v Brodeh. Splezali so po lestvi v prvo nadstropje in so vdrl v hišo. Odnegli pa so samo nekaj obleke, platna in usnja v vrednosti 5000 Din. Prepodil jih je namreč domač pes. — Najlepše pa so napravili ti tiči pri posestniku Matiji Pečniku na Bodovljah pri Škofji Loki. Ukradli so mu kar celo balo. Izvlekli so iz hiše posteljo s posteljino, veliko omaro in veliko stensko ogledalo. Nato so ukradli pri sosedu voz, naložili svoj

plen in ga odpeljali proti Škofji Loki. Tudi v tem slučaju trdi fant, da je stal samo z revolverjem na straži, ko sta tovariša kradla. — Dne 17. oktobra so pa obiskali posestnika Tomaža Prevodnika v Brodeh. Ker niso mogli vdreti v hišo, so šli v hlev in so mu odpeljali enega koštruna in pa dve ovci ter eno jagnje. Ena ovca so našli drugi dan v gozdu. Obtoženec je prodal koštruna svojemu očetu, ovce pa sorodnikom. Nazadnje pa so vlomili pri Mariji Masteri v Bitnjah pri Kranju. Tudi tu so splezali po lestvi, katero so ukradli pri sosedu Hafnerju, v prvo nadstropje in so ukradli iz skrinje 75 kg žime, ki je vredna 4470 Din. Tudi tu bi bili odnesli več, da jih ni prebral domač pes. Obtoženec je priznal soudeležbo samo kot čuvaj in razpečevalec, česar mu pa seveda niso verjeli. Porotniki so vsa vprašanja soglasno potrdili in je bil obsojen na tri leta težke ječe. V kazni se mu vstave je zapor od 29. oktobra 1924.

Poizvedovanja.

V Narodnem gledališču (opera) so se med letošnjo sezono našli sledeči predmeti: 2 moška dežnika, 2 moški čepici, 2 damski torbici, 1 obesek za uro, 1 muft ter več parov rokavic in robcev. Vsi najdeni predmeti se dobe pred in med predstavo pri nočnem čuvaju opere.

Barvne trakove, ogljeni-, poveščeni-, kopirni papir, hektografični zvitki in druge potrebščine pri **Lud. Barača, Šelenburgova ulica 6/I** Telefon šte. 980

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

Kočijaž samski, vajen kočijskih in jezdnih konj v vozu in pod sedlom, dozdružen kavalerist, se išče. Plača 600 Din mesečno, obleka in vsa oskrba. Le taki prosilci, ki niso pijaci udani pridejo v poštev. — Ponudbe pod: »Trezen kočijaž« št. 3812 upravi lista.

Zavarov. družba STARA, išče posebno za požarni oddelček krajev, zastopnike v vseh krajih Prevaljskega, Marenberskega in Slovenjgraškega okraja. Nudi se dober in trajen zaslužek. — Pojasnila daje: gosp. OSVALD, Prevalje. 3797

Samostojni, prvovrstni **KROJAŠKI MOJSTRI** dobe vsako množino konfekcijskega dela na dom. Vprašati: Konfekcijska tovarna **FRAN DERENDA & Komp.** Ljubljana, Emonska cesta 8.

JEDILNO NAMIZNO ORODJE žepne nože, škarije za venenje in kodranje, žlice, vilice, nudi veletrgovina **OSVALD DOBEIC**, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Ženitna ponudba. Mladenec, star 23 let, s 30 tisoč dinarjev gotovine, želi srečen zakon z gospodično ali vdovo v starosti do 35 let, s posestvom ali do 30 tisoč Din gotovine. Naslov: »Srečen zakon 3830« upravi.

Prodaj hišo z velikim sadnim vrtom. — **PODGORA 44** — Vrhnik. Primerne MESTA želi absol. jurist. Cenj. ponudbe pod »Jurist« upravi.

Leseno hišo s sadnim vrtom, pri Medvoda, prodaj za 20.000 Din. **Peter ZAVERL**, Podreče 49. Vsled preselitve **PRODAM novo spalnico** jedilno sobo, kuh. oprav. ter 2 veliki ogledali. Cena jako ugodna. — Naslov v upravi »Slovenca« pod šte. 3825.

Veliko sadik: jesensko ZELJE, PESA za krmno, mnogovrstne ZELENJAD, se dobe pri **AL. KORSIKA**, Vrtača šte. 3 v Ljubljani. 3829

Javna dražba raznega pohištva selitvenega blaga, bakrenih izdelkov i. dr., se vrši v soboto dne 20. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v skladišču »BALKAN«, Dunajska cesta št. 33. Blago je mogoče ogledati po 15. juniju vsak dan od 8.—12 in od 2.—6. ure.

V najem se dá dobro vpeljana **trovina** z mešan. blagom na Kranjskem, z zelo lepim stanovanjem na deželi, pri farni cerkvi, radi družin. razmer, za več let. — Ponudbe pod: »Trgovina« št. 3832 upravi.

Lokal v sredi mesta se odda. — Naslov v upravi lista pod šte. 3773.

Pritlična HIŠA blizu kadetske šole v Mariboru, 3 sobe, 2 kuhinji, veranda, klet, pritlikline, dvorišče, voda, sadje, cvetličnjak spredaj, vrt zadaj, površina 644 kv. metrov, predvorna vrednost 10.000 zlatih kron, se prod. — Ponudbe poslati na **M. JANKOVIČ**, Sušak, Buleva 145/c. 3117

Značajan DRUŽABNIK samec, se sprejme pod ugod. pogoji v dobro vpeljano trgovino z mešanim blagom v večjem kraju. Isti bi vodil trgovino. Potreben kapital 100.000 Din. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Takošen nastop« št. 3203.

Hlodi smrekovi ali jelovi od 3 do 7 m dolžine, se kupijo v vsaki množini. — Ponudbe za zdrav in suh les franco vagon ali za svež les franco žaga z navedbo cene in množine na Konzervno tovarno **GLOBUS d. d.**, Vrhnik pri Ljubljani. 3486

Z 20.000 Din pristopim kot sodelujoč družabnik h kakemu dobrodojemcu podjetju, najraje železne stroke. — Ponudbe najkasneje v teku 3 dni upravi lista pod »Zmožen«. 3822

Bukova drva z navedbo cene in množine ponudite **Družbi ILIRIJA**, Ljubljana — Kralja Petra trg šte. 8. 3827

»**WERTHEIM**« **BLAGAJNE** in **JEKLENE** denarne **OMARE** za vžig danje priporoča Ljubljanska komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova 18.

Wertheim BLAGAJNA pisalni STROJ, pisalna MIŠA, STELAŽE in razne druge trgovske opreme, so na prodaj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod šte. 3774.

HIŠA z vrtom v ljublj. okolici, se ugodno prod. — Naslov v upravi »Slovenca« pod šte. 3807.

Zelo dobro ohranjen in lep **klavir** mahagoni, izborn glas, SE ugodno PRODA. — Ponudbe upravi lista pod »KLAVIR«.

REMINGTON MODEL 12 najnovejši AMERIKANSKI PISALNI STROJ. — Dobavlja samo **Frauc Bar, Cankarjevo nabr. 5**

Informacije

trgovske, o kreditnih razmerah i. dr.

daje točno in zanesljivo

„**Vera**“

Informacijska pisarna d. z o. z.

Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 8

Palača Prve hrvaške štedionice — Telefon šte. 976

Najcenejše in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pnevmatik. Posebni oddelki za popolno popravilo, emajliranje in ponikanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke. — Ceniki franco.

„**TRIDUNA**“, F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4.

Zahvala.

Za vse izkaze iskrenega sočutja ob tako bridki izgubi našega nepozabnega in predobrega soproga, očeta, brata, strica, svaka in deda, gospoda

Fran Prijatelj-a

trgovca in posestnika v Tržiču

došle nam od blizu in daleč, za poklonitev cvetja, za toliko lepih tolažilnih besed ter za mnogobrojno, častno spremstvo na njegovi zadnji poti, izrekamo našo najpresrčnejšo zahvalo.

Tržič, dne 10. junija 1925.

Žalujoči ostali.